



ใบรับรองวิทยานิพนธ์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
 ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์)
ปริญญา

..... รัฐศาสตร์ รัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
..... สาขา ภาควิชา

เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตอำเภอเมือง
จังหวัดนครราชสีมา

Factors Affecting Political Participation of People in Mueang District,
Narathiwat Province

นามผู้วิจัย นายวีรพัชร พุดทอง

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

ประธานกรรมการ
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์วัลลภ คำพาย, ร.ค.)
 กรรมการ
 (รองศาสตราจารย์โกวิท วงศ์สุรวัฒน์, กศ.ค.)
 กรรมการ
 (รองศาสตราจารย์เชี่ยวชาญ อาศุวัฒน์กุล, พบ.ม.)
 หัวหน้าภาควิชา
 (รองศาสตราจารย์จตุพร บานชื่น, M.S.S.)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์รับรองแล้ว

.....
 (รองศาสตราจารย์วินัย อาจคงหาญ, M.A.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ 2 เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2549

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส

Factors Affecting Political Participation of People in Mueang District, Narathiwat Province

โดย

นายวีรพัชร พุดทอง

เสนอ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์)

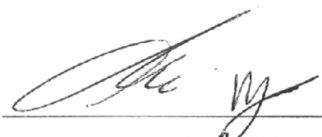
พ.ศ. 2549

ISBN 974-16-1087-4

วิรัช พุดทอง 2549: ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน
ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์)
สาขารัฐศาสตร์ ภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ ปรชชานกรรมการ
ที่ปรึกษา: ผู้ช่วยศาสตราจารย์วัลลภ คำพาย, ร.ศ. 103 หน้า
ISBN 974-16-1087-4

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองและศึกษาถึง
ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัด
นครราชสีมา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือ ประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
จำนวน 398 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล
ด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่า
เบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าไคสแควร์ ค่าแกมมาและค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน โดยมีค่า
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัยพบว่าประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา มีการมีส่วนร่วมทางการเมือง
เมืองในระดับปานกลาง โดยที่เพศ ระดับการศึกษา รายได้ของครอบครัว ความรู้สึกสัมฤทธิ์ผล
ทางการเมือง และการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง
ส่วนปัจจัยด้านอายุและอาชีพ ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง



ลายมือชื่อนิติศ



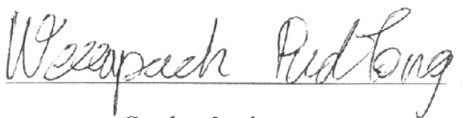
ลายมือชื่อประธานกรรมการ

30/01/49

Weerapach Pudtong 2006: Factors Affecting Political Participation of People
in Mueang District, Narathiwat Province. Master of Arts (Political Science), Major Field:
Political Science, Department of Political Science and Public Administration. Thesis
Advisor: Assistant Professor Wanlop Lampine, Ph.D. 103 pages.
ISBN 974-16-1087-4

This research studies level of political participation of people in Mueang District, Narathiwat Province, and investigates factors which related the level of political participation. The sample group consisted of 398 people in Mueang District, Narathiwat Province. The data were collected by questionnaire. Data were analysed in terms of percentage, mean, standard deviation, chi-square, gamma and Pearson's product moment correlation coefficient. The statistical level of significance was .05

The results indicated that the level of political participation of people in Mueang District, Narathiwat Province, was medium. As a whole, sex, education level, family income, political efficiency and political information perception significantly determined the level of political participation. Neither age nor occupation appear to be related to this group's level of political participation.



Student's signature



Thesis Advisor's signature

30/01/06

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ประสบความสำเร็จได้ด้วยความกรุณาของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วัลลภ ลำพาย ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.โกวิท วงศ์สุรวัฒน์ กรรมการที่ปรึกษาวิชาเอก รองศาสตราจารย์เชี่ยวชาญ อาศุวัฒน์กุล กรรมการที่ปรึกษาวิชาการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ผจญ คำชูสังข์ ผู้แทนบัณฑิตวิทยาลัย ที่ให้คำแนะนำและคำปรึกษา ตลอดจนตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ให้วิทยานิพนธ์นี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ขอขอบคุณประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมาทุกท่าน ที่ให้ความช่วยเหลือในการสละเวลาตอบแบบสอบถาม และหวังว่า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ จะกลับคืนสู่ความสันติสุขตลอดไป ขอขอบคุณพี่ๆ ทุกคนที่ให้ความช่วยเหลือในการเก็บข้อมูล ขอขอบคุณเพื่อนๆ พี่น้องชาวรัฐศาสตร์เกษตรทุกคนที่ให้ความเอื้อเฟื้อและช่วยเหลือในทุกๆ ด้าน รวมไปถึงกำลังใจที่ดีตลอดมา

ขอกราบขอบพระคุณ คุณแม่ คุณพ่อ คุณตา คุณยาย คุณปู่ คุณย่า ที่ได้ให้การสั่งสอนอบรม และให้ข้อคิดในการใช้ชีวิตมาโดยตลอด โดยเฉพาะคุณแม่ที่ได้ให้ความรักและกำลังใจที่ดี จนทำให้ผู้วิจัยเกิดความมานะพยายาม จนได้รับความสำเร็จในการศึกษามาโดยตลอด

วีรพัชร พุดทอง

มกราคม 2549

สารบัญ

หน้า

สารบัญตาราง	(3)
สารบัญภาพ	(5)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
ขอบเขตของการวิจัย	4
นิยามศัพท์	4
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	6
แนวคิดเกี่ยวกับการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง	7
แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง	12
แนวคิดเกี่ยวกับความรู้สึกร่วมกับผลทางการเมือง	25
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	29
ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย	40
กรอบแนวคิดในการวิจัย	41
สมมติฐานในการวิจัย	42
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	43
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย	43
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	43
การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง	43
การสุ่มตัวอย่าง	44
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	45

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	49
การเก็บรวบรวมข้อมูล	50
การวิเคราะห์ข้อมูล	50
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	50
บทที่ 4 ผลการวิจัยและข้อวิจารณ์	52
ผลการวิจัย	52
ข้อวิจารณ์	72
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	77
สรุปผลการวิจัย	77
ข้อเสนอแนะ	80
เอกสารและสิ่งอ้างอิง	83
ภาคผนวก	92
ภาคผนวก ก แบบสอบถามการวิจัย	93
ภาคผนวก ข ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม	100

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แสดงจำนวนประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา และจำนวนสัดส่วนตัวอย่างประชาชน (ประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง)	44
2	แสดงการแปลความหมายค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	51
3	ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง	53
4	แสดงความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความรู้สึกสัมฤทธิ์ผลทางการเมืองของประชาชน ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา	55
5	แสดงความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของประชาชน ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา	58
6	แสดงความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา	60
7	แสดงการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง จำแนกตามเพศ	66
8	แสดงการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง จำแนกตามอายุ	67

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
9	แสดงการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง จำแนกตามระดับการศึกษา	68
10	แสดงการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง จำแนกตามรายได้ของครอบครัว	69
11	แสดงการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง จำแนกตามอาชีพ	70
12	แสดงความสัมพันธ์ของความรู้สึกสัมฤทธิ์ผลทางการเมือง กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา	71
13	แสดงความสัมพันธ์ของการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา	71
14	สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน	80
ตารางผนวกที่		
ข 1	ค่าความเชื่อมั่นของความรู้สึกสัมฤทธิ์ผลทางการเมือง	101
ข 2	ค่าความเชื่อมั่นของการมีส่วนร่วมทางการเมือง	102

สารบัญภาพ

ภาพที่

หน้า

1

กรอบแนวคิดในการวิจัย

41

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 เป็นรัฐธรรมนูญที่ได้ให้สิทธิเสรีภาพแก่ประชาชนเพิ่มมากขึ้นจากรัฐธรรมนูญฉบับอื่นๆ ที่ผ่านมา อาทิ มาตรา 76 ได้บัญญัติไว้ว่า “รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบาย การตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง รวมทั้งการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ”

หลักการพื้นฐานของระบอบประชาธิปไตย คือ การยอมรับนับถือความสำคัญและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคล ความเสมอภาค และเสรีภาพในการดำเนินชีวิต (โกวิท, 2548: 73)

หัวใจสำคัญของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยสิ่งหนึ่ง คือ การมีส่วนร่วมในการปกครองของพลเมือง ซึ่งนอกจากเป็นการสะท้อนการยืนยันในสิทธิเสรีภาพของสมาชิกในสังคมแล้ว ยังเป็นการยืนยันถึงความเสมอภาคของสมาชิกของสังคมอีกด้วย (ซัซ, 2544: 95)

การมีส่วนร่วมทางการเมืองที่มีขึ้นเป็นครั้งแรกหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 เป็นการหยิบยื่นให้โดยผู้นำการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ไม่ได้เกิดขึ้นจากการเรียกร้องของมวลชนทั้งหลาย การมีส่วนร่วมทางการเมือง ความตื่นตัวทางการเมืองยังมีไม่มากนัก (สุจิต, 2534: 46)

ระบอบประชาธิปไตยแบบมีตัวแทนของไทย จะประสบความสำเร็จได้นั้น ประชาชนจะต้องมีความตระหนักและรับรู้ถึงอำนาจของตน และใช้อำนาจของตนได้อย่างถูกต้อง ซึ่งการที่ประชาชนจะสามารถทำเช่นนั้นได้ การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง ความรู้สึกสัมฤทธิ์ผลทางการเมืองก็เป็นปัจจัยที่สำคัญที่จะช่วยให้ประชาชนสามารถที่จะได้รับทราบถึงสิทธิเสรีภาพ รวมถึงอำนาจที่ตนพึงมี ตลอดจนการได้รับ ข่าวสารที่สถาบันทางการเมืองต่างๆ ในระบบการเมืองได้สื่อออกมา โดยผ่านช่องทางการสื่อสารต่างๆ ทั้งโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ เป็นต้น ประชาชนก็จะมิ

ความสามารถที่จะรับรู้ข่าวสารทางการเมืองได้เป็นอย่างดีและใช้ข่าวสารทางการเมืองที่ได้รับเป็นข้อมูลเพื่อประกอบการตัดสินใจในการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง โดยมีความตระหนักถึงในสิทธิเสรีภาพที่ตนพึงมีแล้ว ก็จะทำให้ระบอบประชาธิปไตยของไทยสามารถที่จะพัฒนาเป็นประชาธิปไตยที่เข้มแข็งขึ้นได้

ในระบบการเมืองแบบประชาธิปไตย พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ทั้งระดับชาติและระดับท้องถิ่นจะมีความสำคัญและจำเป็นมาก ตั้งแต่การคัดเลือกผู้แทนเข้ามาทำหน้าที่ในการบริหารประเทศ บริหารกิจการสาธารณะของท้องถิ่น การแสดงความคิดเห็นทางการเมืองในลักษณะต่างๆ เช่น พுகุญกันทางการเมือง การเขียนบทความหรือจดหมายแสดงความคิดเห็นทางหนังสือพิมพ์ การร่วมแสดงความคิดเห็นในรายการสนทนาการเมืองทางโทรทัศน์ หรือการร่วมตัวประท้วงในรูปของกลุ่มผลประโยชน์ และการแสดงทัศนคติทางการเมืองของประชาชนโดยการออกแบบสอบถาม (Poll) ความคิดเห็นต่อการดำเนินนโยบายสาธารณะของรัฐ (จันทนา, 2544: 411)

เหตุการณ์ที่ประชาชนถูกปลุกให้ตื่นตัวทางการเมืองและเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างกว้างขวางครั้งหนึ่ง คือ เหตุการณ์เมื่อ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 ซึ่งได้มีประชาชนจำนวนมหาศาลร่วมมือกับนักเรียน นักศึกษา ต่อต้านการปกครองของจอมพลถนอม กิตติขจร และจอมพลประภาส จารุเสถียร จนการปกครองของผู้นำทั้งสองถูกโค่นล้มลงที่สุดในที่สุด และในช่วง 3 ปีต่อมา คือในช่วงปี พ.ศ. 2516 ถึง 2519 นั้น ประชาชนมีความตื่นตัวทางการเมืองสูง ซึ่งเห็นได้จากการจัดตั้งพรรคการเมืองและกลุ่มต่างๆ ที่มีจุดประสงค์ทางการเมืองอย่างกว้างขวาง กิจกรรมทางการเมือง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการชุมนุมประท้วงในเรื่องราวต่างๆ การประชุม การอภิปราย มีอยู่อย่างกว้างขวางอย่างไรก็ตาม สภาพความตื่นตัวทางการเมืองอย่างเข้มข้นของประชาชนในช่วงนี้ได้หมดสิ้นไปเมื่อฝ่ายทหารได้เข้าทำการรัฐประหาร เมื่อวันที่ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519 (สุจิต, 2534: 48-49) และเหตุการณ์ที่สำคัญอีกเหตุการณ์คือ เหตุการณ์พฤษภาทมิฬ พ.ศ. 2535 ที่ประชาชนนับแสนคนได้มีการชุมนุมทางการเมือง จนเป็นเหตุให้มีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองครั้งสำคัญ (โกวิท, 2548: 131-136)

การวิจัยในครั้งนี้ ได้ทำการศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ทั้งนี้ เพราะอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา นั้น เป็นศูนย์กลางของส่วนราชการ การค้า และการศึกษาที่สำคัญของจังหวัด จังหวัดนครราชสีมาเป็นจังหวัดชายแดน มีพื้นที่ติดต่อกับต่างประเทศ มีชนบทรอบล้อมประเพณี ภาษาและวัฒนธรรมที่ค่อนข้าง

แตกต่างจากภูมิภาคอื่นของประเทศ ซึ่งทำให้เกิดปัญหาความขัดแย้งอันเกิดจากความไม่เข้าใจกันระหว่างรัฐกับประชาชนในพื้นที่ ก่อให้เกิดปัญหาการใช้ความรุนแรงระหว่างรัฐกับประชาชนซึ่งส่งผลกระทบต่อทั้งทางด้านความมั่นคง การเมือง เศรษฐกิจ และสังคมของประชาชนในพื้นที่เอง ซึ่งการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ถูกต้องของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส จึงน่าจะเป็นประโยชน์ในการเสริมสร้างพฤติกรรมกรเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองที่ดีให้กับประชาชน เพื่อเสริมสร้างการเมืองที่เข้มแข็งให้กับท้องถิ่น และเพื่อเป็นสิ่งที่ช่วยเสริมสร้างให้เกิดความสงบสุขในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างยั่งยืนต่อไป ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาว่ามีปัจจัยใดบ้างที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ของครอบครัว อาชีพ ความรู้สึกสัมฤทธิ์ผลทางการเมือง และการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมให้ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนสูงขึ้น
2. เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาและค้นคว้าเรื่องการเมืองการมีส่วนร่วมทางการเมืองสำหรับผู้สนใจในการวิจัยครั้งต่อไป
3. เพื่อเป็นความรู้ในการศึกษาวิชารัฐศาสตร์ เพื่อใช้วิเคราะห์และอธิบายปรากฏการณ์ทางการเมือง

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส จำนวน 68,590 คน ระหว่างเดือนตุลาคม ถึง เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2548

นิยามศัพท์

เพศ หมายถึง เพศของประชาชน ซึ่งแบ่งออกเป็น เพศชายและเพศหญิง

อายุ หมายถึง อายุเต็มตามปีปฏิทินของประชาชนขณะที่ตอบแบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 6 กลุ่ม คือ

1. ต่ำกว่า 20 ปี
2. 21 - 30 ปี
3. 31 - 40 ปี
4. 41 - 50 ปี
5. 51 - 60 ปี
6. 61 ปีขึ้นไป

ระดับการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาของประชาชน ที่ได้รับการศึกษาในแต่ละราย แบ่งเป็น 6 ระดับ คือ

1. ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า
2. มัธยมศึกษาปีที่ 1-3
3. มัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6 หรือ ปวช.
4. ปวส./อนุปริญญาหรือเทียบเท่า
5. ปริญญาตรี
6. ปริญญาโทหรือสูงกว่า

รายได้ของครอบครัว หมายถึง รายได้ต่อเดือนโดยประมาณของครอบครัวของประชาชน โดยแบ่งเป็น 4 กลุ่ม คือ

1. ต่ำกว่า 10,000 บาท
2. 10,001 - 20,000 บาท
3. 20,001 - 30,000 บาท
4. 30,001 บาทขึ้นไป

อาชีพ หมายถึง อาชีพของประชาชน แบ่งเป็น 6 กลุ่ม คือ

1. รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ
2. รับจ้าง
3. ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย
4. เกษตรกร
5. นักเรียน/นักศึกษา
6. อื่นๆ

ความรู้สึกสัมฤทธิ์ผลทางการเมือง หมายถึง ความรู้สึกหรือความเชื่อของบุคคลที่มีต่อการเมืองโดยเชื่อว่าตนเองนั้นมีความสามารถกระทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองหรือสังคมได้ หรือสามารถที่จะเข้าไปมีอิทธิพลต่อผู้ที่มีอำนาจทางการเมืองในการตัดสินใจหรือดำเนินนโยบายตามความต้องการของตนได้

การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง หมายถึง การสนใจติดตามความเคลื่อนไหวทางการเมืองผ่านสื่อต่างๆ เพื่อให้ทราบถึงข้อมูลข่าวสาร เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง

การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง กิจกรรมต่างๆ ของสมาชิกในสังคมทางการเมืองที่จะเลือกกระทำด้วยความสมัครใจ ไม่ว่าจะกิจกรรมนั้นจะบรรลุผลสำเร็จหรือไม่ โดยมีจุดมุ่งหมายทั้งทางตรงและทางอ้อมที่ต้องการมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายหรือการดำเนินงานของรัฐบาลไม่ว่าจะเป็นระดับท้องถิ่นหรือในระดับชาติ

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

จากการตรวจเอกสาร ผู้วิจัยได้นำแนวคิดที่เกี่ยวข้องมาเป็นแนวทางในการวิจัย ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง
2. แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง
3. แนวคิดเกี่ยวกับความรู้สึกสัมฤทธิ์ผลทางการเมือง
4. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง

ความหมายของการรับรู้

นวลศิริ (2532: 169) ให้ความหมายของการรับรู้ว่าหมายถึง ขบวนการแปลความหมายของสิ่งเร้าที่มากกระทบกับประสาทสัมผัสต่างๆ ของคน และการแปลความหมายขึ้นอยู่กับประสบการณ์ในอดีตและสภาพจิตใจในปัจจุบัน

สุปานีและคณะ (2541: 143) นั้นได้กล่าวถึงการรับรู้ว่า หมายถึง การที่บุคคลมีสำนึก (Awareness) และมีปฏิกิริยาตอบสนอง (Reaction) ต่อสิ่งเร้า ขบวนการรับรู้เป็นการตีความข้อมูลข่าวสารที่สมองได้รับ โดยขึ้นอยู่กับองค์ประกอบต่างๆ ของผู้รับรู้และสิ่งเร้า เช่น ระบบประสาทรับสัมผัสของผู้รับรู้ ประสบการณ์เดิมของผู้รับรู้ และธรรมชาติของสิ่งเร้า เป็นต้น

สุชา (2540: 119) กล่าวว่า การรับรู้เป็นขบวนการที่มีระดับตั้งแต่ง่ายสุดถึงซับซ้อนที่สุดจนยากแก่การเข้าใจ นักจิตวิทยาได้ให้ความหมายการรับรู้แตกต่างกันออกไป ดังนี้

1. การรับรู้ หมายถึง การตีความหมายจากการรับสัมผัส (Sensation) ในการรับรู้ นั้น ไม่เพียงแต่มองเห็น ได้ยิน หรือได้กลิ่นเท่านั้น แต่ต้องรับรู้ได้ว่า วัตถุหรือสิ่งที่เราเรานั้นคืออะไร มีรูปร่างเป็นอย่างไร เป็นต้น

2. ในแง่ของพฤติกรรม การรับรู้เป็นกระบวนการที่เกิดแทรกอยู่ระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนองสิ่งเร้า ดังนี้

สิ่งเร้า (Stimulus) ---> การรับรู้ (Perception) ---> การตอบสนอง (Response)

จึงอาจสรุปได้ว่า การรับรู้ เป็นกระบวนการสำคัญ ที่ทำให้คนเรารู้จักสิ่งแวดล้อม หรือสิ่งเร้าต่างๆ ซึ่งการรับรู้ของบุคคลแต่ละคนจะขึ้นอยู่กับการศึกษาหรือการแปลความหมาย แล้วเก็บรวบรวมสิ่งต่างๆ จนเกิดเป็นความรู้ความเข้าใจ โดยอาศัยประสบการณ์และความรู้เดิมเป็นเครื่องช่วย

Hilgard and Bower (1960: 65) ได้ให้ความหมายของการรับรู้ไว้ว่า การรับรู้เป็นการทำงานของอินทรีย์ ชั้นแรกสุดของการติดต่อกับโลกภายนอก โดยผ่านประสาทสัมผัส (Sense Organs) ทางหู ตา จมูก ลิ้น ผิวหนัง ช่วยทำให้อินทรีย์เรียนรู้ได้ในบรรดาสสิ่งเร้าทั้งปวง

องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้

จำเนียร (2515: 22-23) กล่าวถึง องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ ดังนี้

1. คุณสมบัติของผู้รับรู้ มีผลทำให้การรับรู้ของคนเราแตกต่างกันไปที่สำคัญ ได้แก่ ความต้องการ หรือแรงขับ (Need or Drive) ทักษะคติ (Attitude) บุคลิกภาพ (Personality) และการปรับตัวส่วนบุคคล (Personal Adjustment)

2. ความใส่ใจและการรับรู้ (Attention and Perception) ปกติเราจะไม่รับรู้หรือตอบสนองต่อสิ่งเร้าทั้งหมด จุดรวมของการรับรู้ต่อสิ่งเร้าใดสิ่งเร้าหนึ่ง คือ ความใส่ใจหรือความตั้งใจ ซึ่งเราจะเลือกเฟ้นเฉพาะที่ตรงกับความต้องการและความสนใจของเรา

3. การเตรียมพร้อมที่จะรับรู้ (Preparatory Set) เมื่อบุคคลอยู่ในสภาพการเตรียมพร้อมจะช่วยให้บุคคลสามารถคาดการณ์ล่วงหน้าในสิ่งที่เกิดขึ้นได้ และเตรียมพร้อมในการเตรียมตัวเองอย่างเต็มที่ ต่อการแสดงปฏิกิริยาตอบสนองออกมาให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ในสถานการณ์นั้นๆ

4. ความต้องการและแรงจูงใจ (Need and Motivation Factor) คนเรามักจะเลือกให้ความสนใจต่อสิ่งเร้าที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจ หรือความต้องการของตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสิ่งที่รับไม่ได้รับการตอบสนอง

5. ความต้องการและคุณค่า (Need and Value) สิ่งที่เราได้รับรู้นั้นอาจถูกกำหนดขึ้นมาจากความต้องการและคุณค่าส่วนตัว เพื่อตีความหมายของสิ่งของหรือเหตุการณ์ต่างๆที่จะรับรู้

6. บุคลิกภาพของบุคคลมีอิทธิพลต่อการรับรู้ ลักษณะของบุคลิกภาพที่ไม่เหมือนกันย่อมรับรู้ในส่วนที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติทางสังคม และการรับรู้สิ่งเร้าที่ปรากฏไม่ชัดเจนแตกต่างกันเสมอ

7. ประสบการณ์เดิม (Early Experience) ประสบการณ์เดิมหรือพื้นฐานความรู้เดิมในเรื่องราวหรือเหตุการณ์ๆ ย่อมมีผลต่อการตีความของสิ่งที่เรารับรู้

โยธิน (2533: 43-45) นั้นได้เสนอองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเลือกรับรู้นั้นสามารถพิจารณาได้ดังนี้

1. องค์ประกอบอันเนื่องมาจากสิ่งเร้า

1.1 ความเข้มและขนาด (Intensity and Size)

1.2 ความผิดแผกกัน (Contrast)

1.3 การกระทำซ้ำ (Repetition)

1.4 การเคลื่อนไหว (Movement)

2. องค์ประกอบอันเนื่องมาจากบุคคล

2.1 ความสนใจ (Interest)

2.2 ความคาดหวัง (Expectancy)

2.3 ความต้องการ (Need)

2.4 การเห็นคุณค่า (Value)

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้

ประนอม (2524: 69) ได้เสนอปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ไว้ ดังนี้

ปัจจัยที่มีอิทธิพลมาก ได้แก่ ปัจจัยทางด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม และด้านเศรษฐกิจ กล่าวคือ สภาพทางเศรษฐกิจ สังคม การดำเนินชีวิต หรือแม้แต่บุคลิกภาพของบุคคล ล้วนแล้วแต่มีส่วนเกี่ยวข้องเป็นอย่างมากกับการรับรู้สิ่งต่างๆ

ปัจจัยทางด้านสังคมจะเป็นตัวกำหนดว่า บุคคลจะมองเห็นความแตกต่างในเรื่องใดได้สักเพียงใดในสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ยังมีอิทธิพลต่อความใส่ใจของบุคคล ซึ่งมีผลไปในทางว่าบุคคลจะได้ยินอะไรหรือเห็นอะไร

สำหรับด้านวัฒนธรรมนั้นมีอิทธิพลต่อการรับรู้ของบุคคลในเรื่องต่างๆ มากมาย วัฒนธรรมสำคัญยิ่งในการกำหนดค่านิยมและแนวความคิด ซึ่งสิ่งเหล่านี้เกี่ยวข้องกับการรับรู้และการตีความหมายสิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัวบุคคล

ส่วนด้านเศรษฐกิจมีอิทธิพลต่อการรับรู้ในแง่ของการดำเนินชีวิตของบุคคลหรือการดำเนินธุรกิจ กล่าวคือ ในภาวะเศรษฐกิจตกต่ำและมีการแข่งขันสูง ทำให้บุคคลหรือองค์กรต้องมีการรับรู้เพิ่มมากขึ้น เพราะถ้าหากมีการรับรู้น้อยกว่าคู่แข่งก็อาจทำให้บุคคลหรือองค์กรนั้นต้องยุติการดำเนินการหรือไม่สามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง

การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง

เมื่อก้าวถึงการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง (Political Information) จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำความเข้าใจกับทฤษฎีการสื่อสาร (Communication Theory) เนื่องจากการที่บุคคลจะได้รับข่าวสารหรือต้องการส่งข่าวสารไปยังผู้อื่น ต้องเกี่ยวข้องโดยตรงกับกระบวนการการสื่อสารมนุษย์ใช้การสื่อสารเพื่อแสดงออกซึ่งพฤติกรรม ความรู้สึกนึกคิด ความเห็นและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน

การสื่อสารมีลักษณะเป็นกระบวนการ ซึ่งกระบวนการสื่อสารมีองค์ประกอบที่สำคัญดังนี้

1. แหล่งสารหรือผู้ส่งสาร (Source) เป็นจุดเริ่มต้นของการสื่อสาร คือ เป็นผู้ที่ทำหน้าที่เลือกสรรข่าวสารเกี่ยวกับความคิดเห็นหรือเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้น แล้วส่งต่อไปยังผู้รับสาร บทบาทของผู้ส่งสารจะมีอยู่ 3 ประการด้วยกัน คือ เลือกสรรความหมายที่จะใช้สำหรับการสื่อสาร สร้างรหัสจากความหมายให้อยู่ในรูปของสาร และส่งรหัสของสารนั้นออกไป

การพิจารณาถึงแหล่งแหล่งสารในสภาพของความเป็นจริงนั้นแยกแยะได้ยากมาก เช่น สถานีโทรทัศน์ถ่ายทอดคำแถลงการณ์ของรัฐบาลเกี่ยวกับนโยบายเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ในกรณีนี้ถือว่ารัฐบาลเป็นแหล่งสารเพราะข่าวสารต่างๆที่ปรากฏออกมานั้น ได้ผ่านการกลั่นกรองจากรัฐบาลและถูกถ่ายทอดผ่านทางโฆษกรัฐบาล ส่วนโทรทัศน์ถือว่าเป็นช่องทางการสื่อสาร แต่ในกรณีที่โทรทัศน์ถ่ายทอดสดการเดินขบวนประท้วงของนักศึกษา ในกรณีนี้จะถือว่าสถานีโทรทัศน์เป็นแหล่งสารพร้อมกับทำหน้าที่เป็นช่องทางของสื่อ เนื่องจากสถานีโทรทัศน์ทำหน้าที่เลือกสรรภาพเหตุการณ์ทางการเมือง และกระจายภาพเหตุการณ์ดังกล่าวไปสู่ประชาชน

2. สาร (Message) หมายถึงสิ่งที่ทำหน้าที่กระตุ้นความหมายให้กับผู้รับ เป็นสาระเรื่องราวที่ส่งออกไปจากผู้ส่งสารถึงผู้รับสาร อาจเป็นความคิดหรือเรื่องราวใดๆ ก็ได้ ที่ส่งผ่านไปตามสื่อในรูปของข้อความ คำพูด รูปภาพ หรือกิริยาท่าทาง

ในการวิจัยเรื่องนี้สิ่งที่เป็นสารก็คือ “ข่าวสาร” ซึ่งข่าวสารเป็นสารอย่างหนึ่งที่ถูกส่งมาตามสื่อต่างๆโดยแหล่งสาร ซึ่งอยู่ในรูปของสัญลักษณ์หรือสัญญาณแต่โดยทั่วไปแล้วเมื่อเราพูดถึงคำว่า “ข่าวสาร” แล้วมักจะหมายถึง “เนื้อหาของสื่อหรือเนื้อหาของสาร” ซึ่ง “ข่าวสาร” หมายถึงเนื้อหาอะไรก็ได้ที่จะช่วยลด “ความไม่แน่ใจ” หรือทางเลือกที่อาจจะเป็นไปได้ในสถานการณ์หนึ่งๆ กล่าวคือ การที่คนเราจะตัดสินใจรับรู้ หรือยอมรับสิ่งของ เหตุการณ์หรือแนวความคิดอะไรสักอย่างหนึ่ง ขึ้นอยู่กับลักษณะของข่าวสารที่เราได้รับ คือถ้าหากบุคคลได้รับข่าวสารที่เป็นประโยชน์มากเท่าไร บุคคลนั้นก็จะสามารถตัดสินใจรับรู้หรือยอมรับได้ง่าย ความไม่แน่ใจก็จะลดน้อยลงกรณีตรงกันข้ามถ้าหากบุคคลขาดการรับรู้เกี่ยวกับสิ่งของหรือเหตุการณ์ต่างๆแล้วความไม่แน่ใจจะมีมากขึ้น จึงทำให้บุคคลนั้นยากที่จะตัดสินใจหรือยอมรับได้ เป็นการช่วยให้บุคคลสามารถสร้างภาพให้ชัดเจนขึ้น และยังช่วยกำหนดพฤติกรรมบุคคลควรจะทำภายใต้สถานการณ์หนึ่งๆด้วย (Schramm, 1971: 23)

หน้าที่ของข่าวสารมีหลายประการ เช่น หน้าที่ในด้านที่เป็นข่าวสารการรายงานเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นหรือสิ่งแวดล้อมโดยทั่ว ๆ ไป ให้อีกฝ่ายหนึ่งได้รับทราบหรือหน้าที่ในการให้ความเห็นหรือชักจูง หน้าที่ในการให้ความรู้หรือการศึกษา ตลอดจนหน้าที่ในการให้ความบันเทิง อย่างไรก็ตามการวิจัยเรื่องนี้จะเน้นหน้าที่ในด้านที่เป็นข่าวสารเป็นหลัก โดยเฉพาะข่าวสารทางการเมือง ซึ่งนับว่าเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งในการพัฒนาประเทศและเป็นปัจจัยที่จำเป็นของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยเป็นอย่างยิ่ง เพราะข่าวสารทางการเมืองจะช่วยให้ระบบการเมืองอื่น ๆ ทำหน้าที่ของตน ทำให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นไปอีก (Almond and Powell, 1980: 10) โดยทั้งนี้เนื่องจากการที่ประชาชนได้รู้ข่าวสารในทางการเมือง จะทำให้ประชาชนเกิดการเรียนรู้ทางการเมืองเพิ่มมากขึ้น เป็นผลให้เกิดความเข้าใจในทางการเมืองตามมา(พลทฤษิณ, 2535: 194-197) และอยากเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น การเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนดังกล่าว จะทำให้รัฐบาลได้รับรู้ถึงสภาพปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของประชาชน ทำให้รัฐบาลสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างถูกต้องตรงจุดมากขึ้น

3. ช่องทางสำหรับส่งสารหรือสื่อ (Channel) เป็นสิ่งที่จะนำสารจากผู้ส่งสาร ไปยังผู้รับสาร บางครั้งอาจเรียกว่า “ผู้นำส่งสาร” ก็ได้ ในการศึกษาเกี่ยวกับสื่อ โดยทั่วไปมักแบ่งสื่อออกเป็น 2 ประเภท คือ (Almond and Powell, 1966: 167)

3.1 สื่อบุคคล ได้แก่ สื่อแบบนี้ส่วนใหญ่จะติดต่อสื่อสารกัน โดยการพูดคุยแบบไม่เป็นทางการ เป็นการสื่อสารแบบตายตัว และผู้นำส่งสารกับผู้รับสารมักจะมีความรู้จัก ชอบพอกันเคยกันเป็นการส่วนตัว การสื่อสารลักษณะนี้จึงเป็นการสื่อสารแบบสองทาง ผู้รับสามารถที่จะตอบรับหรือมีปฏิกิริยาโต้ตอบต่อข่าวสารนั้น ผู้ส่งข่าวสารสามารถมองเห็นได้ และผู้รับสารสามารถถามสิ่งที่ยังไม่เข้าใจจากผู้ส่งได้ การสื่อสารแบบนี้ระบบมิได้มีอิทธิพลโดยตรงต่อการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของปัจเจกบุคคล หากแต่จะมีอิทธิพลได้โดยอ้อม คือผ่านตัวกลางอีกทีหนึ่ง ตัวกลางนี้คือ “ผู้นำความคิดเห็น” บรรดาผู้นำความคิดเห็นเหล่านี้จะเป็นผู้มีความกระตือรือร้นและตื่นตัวทางการเมืองสูง รับฟังข่าวสารทางการเมืองที่ได้รับมา ส่งผ่านไปยังบุคคลอื่น ๆ ในสังคม อาจจะโดยการตีความหรือสอดแทรกความคิดเห็นของตนลงไปด้วย ซึ่งอาจจะทำให้ข้อมูลที่ส่งต่อไปยังผู้อื่นบิดเบือนไปจากความเป็นจริงได้

3.2 สื่อมวลชน เช่น วิทยุ โทรทัศน์ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อชนิดนี้นับว่าเป็นสื่อที่มีความสำคัญมาก แต่มีจุดอ่อนคือ ถ้าผู้รับสารไม่เข้าใจเนื้อหาของสารแล้ว จะไม่สามารถซักถามได้ เนื่องจากเป็น

การสื่อสารแบบทางเดียว แต่ในการสื่อสารลักษณะนี้มีข้อดีคือ สามารถส่งข่าวสารข้อมูลให้แก่ผู้รับได้เป็นจำนวนมากๆ และลดการบิดเบือนข่าวสารข้อมูลโดยการพูดปากต่อปากได้ดี นอกจากนี้ยังสามารถติดต่อสื่อสารกันได้อย่างรวดเร็วและกว้างขวางจนเป็นเหตุให้ผู้นำทางการเมืองส่วนใหญ่ถือโอกาสใช้สื่อสารมวลชนเป็นเครื่องมือในการที่จะกระตุ้นเพื่อให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองตามที่ตนต้องการ หรือไม่ก็อาจครอบงำสื่อมวลชน เพื่อเปลี่ยนแปลงทัศนคติของประชาชนให้เป็นไปตามที่ตนต้องการ

4. ผู้รับสาร (Receiver) หมายถึง ผู้ที่รับข่าวสารจากแหล่งสารเป็นจุดหมายปลายทางที่ส่งสาร ไปถึงผู้รับสารอาจเป็นบุคคลเดียวหรือกลุ่มบุคคลก็ได้ บทบาทของผู้รับสารมีอยู่ด้วยกันสามประการ คือ รับสาร ถอดรหัสสารเพื่อให้ได้ความหมายและโต้ตอบต่อความหมาย บทบาททั้งสามนี้อาจทำโดยบุคคลเพียงคนเดียวหรือหลายคนก็ได้

อาจสรุปได้ว่า การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง หมายถึง การสนใจติดตามความเคลื่อนไหวทางการเมืองผ่านสื่อต่างๆ เพื่อให้ทราบถึงข้อมูลข่าวสาร เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง

แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

จรรยา (2514: 333) ได้อธิบายความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมือง ไว้ว่า การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง การมีส่วนร่วมที่ประชาชนจะพึงมีในการกำหนดนโยบายในการตัดสินใจและในกิจการต่างๆ ของรัฐบาลและในทางการเมือง หรือจะเป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนในรัฐบาล เช่น การเข้าเป็นรัฐบาล การมีอิทธิพลต่อรัฐบาล การแสดงความคิดเห็นทางการเมือง

สิทธิพันธ์ (2531: 156-157) สรุปความหมายของการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองว่าเป็นกิจกรรมของประชาชนที่มุ่งจะเข้าไปมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจนโยบายของรัฐบาลในระดับต่างๆ ซึ่งรูปแบบการเข้าไปมีส่วนร่วมในทางการเมืองในแต่ละสังคมย่อมแตกต่างกัน ไปด้วย

Weiner (1971: 159-204) ได้สรุปนิยามของคำว่า การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองไว้

10 ความหมายด้วยกัน คือ

1. หมายถึง การให้การสนับสนุนและการเรียกร้องต่อผู้นำรัฐบาล เพื่อให้สนองตอบต่อความต้องการใดๆ
2. หมายถึง ความพยายามที่จะสร้างผลกระทบต่อการทำงานของรัฐบาลที่ได้ผลและเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
3. หมายถึง กิจกรรมทางการเมืองที่ถูกต้องตามกฎหมาย เช่น การออกเสียง การยื่นข้อเรียกร้อง การประท้วง การลှอบบี เป็นต้น
4. หมายถึง การใช้สิทธิเลือกตัวแทนเข้าไปใช้อำนาจแทนตนเอง (Representation)
5. หมายถึง ความรู้สึกแปลกแยกหรือตีตนออกจากระบบการเมือง อันเนื่องมาจากการถูกกีดกันไม่ให้เขาได้มีโอกาสไปมีส่วนร่วม พวกนี้มีศักยภาพที่จะกลับเข้ามาแก้ไขเปลี่ยนแปลงระบบการเมือง เพื่อให้เป็นไปตามแนวทางที่พวกเขาเห็นว่าเหมาะสมหรือยุติธรรมกว่าเก่า
6. หมายถึง กิจกรรมของพวกที่ตื่นตัวในทางการเมือง ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้รวมไปถึงการพูดคุย ถกเถียงปัญหาในทางการเมืองก็ได้ ไม่จำเป็นต้องอยู่ในรูปของการใช้สิทธิเลือกตั้ง
7. หมายถึง กิจกรรมทางการเมืองทุกชนิดทั้งแบบใช้ความรุนแรงและแบบไม่ใช้ความรุนแรง
8. หมายถึง กิจกรรมทางการเมือง และกิจกรรมที่ต้องการเข้าไปมีอิทธิพลต่อการดำเนินการของข้าราชการนี้ด้วย
9. หมายถึง กิจกรรมต่างๆ ที่กระทบต่อการเมืองระดับชาติ แต่บางคนมองว่าจะต้องรวมถึงกิจกรรมที่กระทบต่อองค์กรส่วนท้องถิ่นด้วย

10. กิจกรรมทุกชนิดที่เป็นการเมือง

จากความหมายทั้ง 10 ประการดังกล่าวนี้ Weiner จึงได้สรุปความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองว่า หมายถึง การปฏิบัติการโดยสมัครใจใดๆ (Any Voluntary Actions) ที่ไม่ว่าจะมีการบรรลุผลสำเร็จหรือไม่ จะมีการจัดองค์การหรือไม่ จะเกิดขึ้นเป็นครั้งคราวหรือต่อเนื่องและจะใช้วิธีการที่ถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ก็ตาม โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะมีอิทธิพลต่อการเลือกใช้นโยบายสาธารณะ การบริหารนโยบายสาธารณะ และการเลือกผู้นำทางการเมืองในระดับต่างๆ ทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น

Huntington and Nelson (1967: 4-7) ได้ให้นิยามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้ว่าเป็นกิจกรรมของประชาชนแต่ละคนที่มีความมุ่งหมายเพื่อจะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาล โดย Huntington ได้เน้นว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้น หมายถึง เฉพาะการกระทำไม่รวมถึงทัศนคติ เป็นการกระทำของผู้มีส่วนร่วมที่เป็นพลเมืองธรรมดา ไม่ใช่ นักการเมืองอาชีพ (Political Professional) เช่น ผู้สมัครเข้ารับการเลือกตั้ง เจ้าหน้าที่ของพรรคการเมือง กิจกรรมทางการเมืองของผู้มีส่วนร่วมทางการเมืองที่เป็นประชาชนธรรมดา นั้นจะมีลักษณะเป็นช่วงๆ ไม่ต่อเนื่อง (Intermittent) ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ไม่เต็มเวลา (Part-Time) และยังถือเป็นบทบาทรองจากบทบาทอื่น ๆ นอกจากนี้การมีส่วนร่วมทางการเมืองยังมีความหมายเฉพาะ การกระทำที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาล ซึ่งเป็นผู้มีความชอบธรรมในการตัดสินใจแบ่งสรรคุณค่าที่มีอยู่อย่างจำกัดในสังคม ไม่รวมกิจกรรมการกระทำที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อกดดันหรือมีอิทธิพลต่อกลุ่มอื่นๆ ซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับรัฐบาล และไม่ว่ากิจกรรมหรือการกระทำนั้นจะสำเร็จผลหรือไม่ก็ถือว่าเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมือง ลักษณะของการมีส่วนร่วมทางการเมืองอาจเป็นไปได้ด้วยความสำนึกของตนเองหรือถูกชักจูงระดมพลังให้เข้าร่วมก็ได้

Nie and Verba (1975: 1) นั้นได้อธิบายความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้ว่าการมีส่วนร่วมทางการเมือง ก็คือ กิจกรรมต่างๆ ที่ถูกต้องตามกฎหมายของประชาชน ซึ่งมีวัตถุประสงค์โดยตรงมากหรือน้อยในการมีอิทธิพลต่อการเลือกของเจ้าหน้าที่รัฐบาล หรือการกระทำที่กำลังดำเนินการอยู่ของเจ้าหน้าที่รัฐบาล โดยเน้นว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองจะต้องมีลักษณะดังนี้

1. เป็นเรื่องเกี่ยวกับกิจกรรมของพลเมืองเฉพาะบุคคล รวมทั้งผู้ที่เชื้อชาติออกภูมิลำเนา แต่เข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองโดยอาชีพ ซึ่งรวมถึงเจ้าหน้าที่รัฐบาล เจ้าหน้าที่พรรคการเมืองและพวกหัวคะแนน

2. เป็นกิจกรรมซึ่งมีจุดหมายที่จะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการเลือกของรัฐบาลหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐบาล

3. การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองโดยการกระทำกิจกรรม

Dewey (1967: 81-99) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองในทางอ้อมไว้ว่า เป็นลักษณะของการให้การศึกษาอบรม เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ในทางปฏิบัติซึ่งเป็นความรู้พื้นฐานในการปกครองระบอบประชาธิปไตยโดยแก่เยาวชน ในการปลูกฝังความรู้ความคิดดังกล่าวจะต้องฝึกฝนในทางปฏิบัติควบคู่กันไป เช่น การเปิดโอกาสให้มีการแสดงออก แสดงความคิดเห็นเป็นผู้รู้จักใช้เหตุผลเคารพในสิทธิเสรีภาพซึ่งกันและกัน สิ่งเหล่านี้เมื่อได้มีการปลูกฝังและปฏิบัติตั้งแต่เยาว์วัยได้ฝึกฝนและเรียนรู้มีทักษะมีประสบการณ์เกี่ยวกับการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น

จากความหมายข้างต้นโดยสรุปอาจกล่าวได้ว่า การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง กิจกรรมต่างๆ ของสมาชิกในสังคมทางการเมืองที่จะเลือกกระทำด้วยความสมัครใจ ไม่ว่าจะกิจกรรมนั้นจะบรรลุผลสำเร็จหรือไม่ โดยมีจุดหมายทั้งทางตรงและทางอ้อมที่ต้องการมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายหรือการดำเนินงานของรัฐบาลไม่ว่าจะเป็นระดับท้องถิ่นหรือในระดับชาติ

ความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

Easton (1979: 112-117) นั้นได้กล่าวถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้ว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นเครื่องสนับสนุนความชอบธรรมทางการเมือง(Political legitimacy) ในการเข้ามาครองอำนาจรัฐ และการรักษาอำนาจรัฐ และการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นปัจจัยในการนำเสนอความต้องการ (Demand) และการสนับสนุน (Support) ต่อระบบการเมือง และจะเป็นสิ่งที่แสดงออกซึ่งการดำรงอยู่ของระบบการเมือง หรือทำให้การเมืองอยู่ในภาวะดุลยภาพได้

แบบแผนและระดับของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

Milbrath (1971: 12-16) ได้จำแนกแบบแผนการมีส่วนร่วมทางการเมืองของพลเมืองไว้ 6 รูปแบบด้วยกัน คือ

1. การเลือกตั้ง การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง เป็นรูปแบบในการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่แยกจากกิจกรรมเกี่ยวกับการรณรงค์หาเสียง และกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการรณรงค์หาเสียงและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับพรรคการเมือง แต่รวมได้กับกิจกรรมที่เกี่ยวกับความรักชาติ ซึ่งแสดงออกโดยการเคารพธงชาติ การเสียดาย การเคารพกฎหมาย และสนับสนุนประเทศให้ต่อต้านสงคราม และผลการวิจัยของ Milbrath ได้พบอีกว่าการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเป็นการแสดงออกถึงความจงรักภักดีต่อระบบมากกว่าเป็นการกระทำตามความต้องการของตนที่มีต่อระบบการเมือง จึงเห็นว่าการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งนั้นเชื่อได้ยากกว่าทำให้เกิดความแตกต่างที่สำคัญต่อผลผลิตทางการเมืองโดยให้เหตุผลเพิ่มเติมว่าบุคคลที่ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งนั้นเป็นผู้ที่มีสำนึกในหน้าที่พลเมือง มีความสำนึกในบรรทัดฐานของสังคม และวิถีชีวิตในฐานะสมาชิกที่ดีของชุมชน

2. การเป็นเจ้าของหน้าที่พรรคและเจ้าหน้าที่รณรงค์หาเสียง โดยการมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบนี้ หมายถึง การเข้าร่วมในพรรคการเมืองทั้งในช่วงระหว่างการเลือกตั้งและในการเลือกตั้งขอบเขตของกิจกรรม ได้แก่ การมีบทบาทในการรณรงค์หาเสียง บริจาคเงินช่วยเหลือพรรคหรือผู้สมัคร ชักชวนประชาชนไปลงทะเบียนเพื่อใช้สิทธิในการลงคะแนนเสียงเข้าร่วมและสนับสนุนพรรคการเมือง พยายามชักชวนให้ประชาชนลงคะแนนเสียงแก่พรรคหรือผู้สมัครที่ตนชอบ การลงสมัครรับเลือกตั้งและการร่วมมือกับกลุ่มต่างๆ ในการปรับปรุงความเป็นอยู่ของชุมชน การมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบนี้เป็นแบบแผนของความสัมพันธ์ขั้นต้นระหว่างปัจเจกชนกับรัฐ

3. การเป็นผู้มีบทบาทในชุมชน โดยขอบเขตของการมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบนี้ได้แก่ การร่วมกันขึ้นมาเพื่อแก้ปัญหาสังคม การทำงานร่วมกับกลุ่มที่ทำงานเกี่ยวกับสังคม การเป็นสมาชิกที่มีความกระตือรือร้นขององค์การที่มีบทบาทเกี่ยวกับกิจกรรมสาธารณะอื่นๆ และติดต่อกับทางราชการในเรื่องปัญหาสังคม “ผู้มีบทบาทในชุมชน” มีลักษณะคล้ายกับ “เจ้าหน้าที่พรรคและเจ้าหน้าที่รณรงค์หาเสียง” ในหลาย ๆ ด้าน เนื่องจากเป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้นสูงและมีระดับของ

ความผูกพันทางใจกับชุมชนสูงเช่นเดียวกัน ที่แตกต่างกันคือ “ผู้มีบทบาทในชุมชน” ซึ่งจะมีความเกี่ยวข้องกับพรรคและการรณรงค์หาเสียงน้อยกว่าผู้มีบทบาทในพรรคการเมือง

4. การติดต่อกับทางราชการ โดยการมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบนี้เป็นเรื่องเฉพาะ เช่น การติดต่อกับทางราชการในเรื่องภาษี โรงเรียน การทำถนน การตรวจสอบความมั่นคงทางสังคม เป็นต้น การมีส่วนร่วมแบบนี้มีผลโดยตรงต่อบุคคลนั้นเองเท่านั้น การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองรูปแบบดังกล่าวนี้เกือบจะไม่ใช้การมีส่วนร่วมทางการเมืองตามความหมายที่แท้จริง

5. เป็นผู้ประท้วง ขอบเขตเชิงกิจกรรมในการมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบนี้ คือการเข้าร่วมเดินขบวนตามถนนหรือก่อให้เกิดการจลาจล (ถ้าจำเป็น) เพื่อบังคับให้รัฐแก้ไขบางสิ่งบางอย่างซึ่งเกี่ยวข้องกับการเมืองให้ถูกต้อง การประท้วงอย่างแข็งขันและเปิดเผยต่อสาธารณชนถ้ารัฐบาลกระทำในสิ่งที่ผิดศีลธรรม การเอาใจใส่กับชุมนุมประท้วง การเข้าร่วมกับกลุ่มประท้วงรัฐบาล และการปฏิเสธการยอมรับกฎหมายที่ไม่ยุติธรรม

6. เป็นผู้สื่อข่าว รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองในลักษณะผู้สื่อข่าวนี้มีขอบเขตของกิจกรรมดังนี้ คือ การเก็บรักษาข้อมูลเกี่ยวกับการเมือง การส่งจดหมายสนับสนุนผู้นำเมื่อเขาทำดี การเข้าร่วมอภิปรายทางการเมือง การให้ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับการเมืองแก่เพื่อนในชุมชนที่อาศัยอยู่ การให้ความสนใจกับทางราชการและเขียนจดหมายถึงบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ กิจกรรมแต่ละอย่างต้องการแลกเปลี่ยนข่าวสารระหว่างกันภายในชุมชน ผู้ที่เข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองรูปแบบของผู้สื่อข่าวนี้มักเป็นพวกมีการศึกษาสูงมีข้อมูลเกี่ยวกับการเมืองมาก และมีความสนใจการเมืองมากด้วย ผู้สื่อข่าวสารทางการเมืองวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลมากกว่าพวกเจ้าหน้าที่ของพรรคหรือผู้รักชาติ แต่จะไม่แสดงออกด้วยกิจกรรมการประท้วง

ณรงค์ (2518: 110) ได้จัดระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจากสูงไปต่ำ ดังนี้

1. เข้าดำรงตำแหน่งทางการเมือง เช่น ประธานาธิบดี นายกรัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

2. สมัครเข้ารับการเลือกตั้งเพื่อดำรงตำแหน่งทางการเมือง

3. ช่วยในการโฆษณาหาเสียง เช่น แจกใบปลิว
4. การเข้าร่วมโดยทางอ้อม เช่น อ่านหนังสือพิมพ์ คู่มือทัศนศึกษาเกี่ยวกับข่าวการเมือง
ถกเถียงปัญหาทางการเมือง
5. ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง
6. ไม่ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ไม่รู้ความเป็นไปทางการเมืองเลย

Milbrath (1965: 18) ได้สรุปรูปแบบและลักษณะกิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดย
จำแนกระดับการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองจากน้อยไปหามาก มีดังนี้

1. การแสดงความสนใจต่อปัจจัยกระตุ้นของการเมือง เช่น รับฟังข่าวสารการเมือง เป็นต้น
2. การไปใช้สิทธิ์เลือกตั้งหรือการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง
3. การริเริ่มพูดคุยทางการเมือง เช่น ชอบคุยเรื่องการเมือง
4. การชักจูงให้ผู้อื่นเลือกตั้งคนที่ตนสนับสนุน เช่น การสนับสนุนหรือพรรคที่ตน
สนับสนุน
5. การติดกระดุมหรือสติ๊กเกอร์เพื่อแสดงการสนับสนุน เช่น ติดเครื่องหมายหาเสียง
เลือกตั้ง
6. การติดต่อกับนักการเมืองหรือผู้นำทางการเมือง
7. การบริจาคเงินสนับสนุนการเมือง เช่น การสนับสนุนเงินช่วยเหลือผู้สมัครรับเลือกตั้ง
หรือพรรคการเมือง เป็นต้น

8. การร่วมประชุมหรือชุมนุมทางการเมือง เช่น ไปฟังผู้สมัครรับเลือกตั้ง หรือพรรคการเมืองหาเสียงเลือกตั้ง

9. การร่วมรณรงค์ทางการเมือง เช่น การช่วยผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือพรรคการเมืองหาเสียงเลือกตั้ง เป็นต้น

10. การเป็นสมาชิกสำคัญของพรรคการเมือง หรือการเป็นสมาชิกพรรคการเมือง

11. การร่วมประชุมแกนนำของพรรคการเมือง หรือเข้าร่วมประชุมทางการเมือง

12. การระดมเงินทุน สำหรับพรรคการเมือง หรือการสนับสนุนทางการเงินแก่พรรคการเมือง

13. การเข้าแข่งขันทางการเมือง ได้แก่ การเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง

14. การดำรงตำแหน่งทางการเมือง ได้แก่ การได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

Almond and Powell (1976: 145-146) ได้จำแนกรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยได้แบ่งรูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็น 2 รูปแบบใหญ่ๆ คือ

1. รูปแบบที่เป็นทางการ (Conventional Forms)

1.1 การออกเสียงเลือกตั้ง

1.2 การพุดจาปรึกษาเรื่องการเมือง

1.3 กิจกรรมการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง

1.4 การจัดตั้งและการเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ

1.5 การติดต่อส่วนตัวกับเจ้าหน้าที่การเมือง

2. รูปแบบที่ไม่เป็นทางการ (Unconventional Forms)

- 2.1 การยื่นข้อเรียกร้อง
- 2.2 การเดินขบวน
- 2.3 การเข้าประจันหน้ากัน
- 2.4 การละเมิดกฎระเบียบของสังคม
- 2.5 การใช้ความรุนแรงทางการเมือง
- 2.6 สงครามกองโจรและการปฏิวัติ

Huntington and Nelson (1976: 12-13) ได้จำแนกรูปแบบของการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง ไว้ดังนี้

1. กิจกรรมการเลือกตั้ง หมายถึง กิจกรรมการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง และการเข้าร่วมรณรงค์หาเสียงในการเลือกตั้งด้วย
2. การลอบบี้ (Lobby) หมายถึง การเข้าหาเจ้าหน้าที่หรือผู้นำทางการเมือง เพื่อหาทางเข้าไปมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของรัฐบาล โดยให้ข้อมูลต่างๆ เพื่อผลประโยชน์ของกลุ่มเป็นเกณฑ์
3. กิจกรรมองค์กร เป็นกิจกรรมทางการเมืองของกลุ่มองค์กรใดๆ โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะเข้าไปมีอิทธิพลต่อประเด็นที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์เฉพาะอย่าง หรืออาจเป็นผลประโยชน์สุดของส่วนรวมก็ได้
4. การติดต่อ หมายถึง การเข้าหาเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือข้าราชการเป็นการส่วนตัว โดยปกติจะมุ่งหวังผลประโยชน์ส่วนตัวหรือครอบครัว
5. การใช้กำลังรุนแรง คือกิจกรรมที่พยายามจะสร้างผลกระทบต่อการตัดสินใจนโยบายของรัฐบาลโดยการทำร้ายร่างกายหรือทำลายทรัพย์สิน กิจกรรมนี้อาจดำเนินไป โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะเปลี่ยนแปลงผู้นำทางการเมือง หรืออาจจะมุ่งที่จะเปลี่ยนแปลงระบบการเมือง เช่น การทำการปฏิวัติก็ได้

จรรยา (2519: 331-334) ได้แบ่งประเภทผู้ที่มีส่วนร่วมทางการเมือง ดังนี้

1. **ชนชั้นนำระดับสูงและชนชั้นนำระดับกลาง** พิจารณาจากการใช้หลักตำแหน่งและชื่อเสียง
2. **บุคคลระดับอื่นที่มีบทบาททางการเมืองและมีส่วนใช้อำนาจทางการเมือง ได้แก่**
 - 2.1 ผู้ที่อยู่ในระดับชั้นของสังคมซึ่งมีฐานะที่จะใช้อิทธิพลทางการเมืองได้
 - 2.2 ผู้ที่มีความตื่นตัวและเป็นผู้ดำเนินการทางการเมือง Ethiel Pillo ได้เสนอมาตรฐานในการวัดผู้มีบทบาททางการเมือง ดังนี้
 - 2.2.1 เป็นผู้ที่เป็นสมาชิกขององค์การทางการเมือง
 - 2.2.2 เป็นผู้ที่บริจาคเงินทองให้กับองค์การทางการเมืองหรือผู้ที่เข้าแข่งขันสมัครรับเลือกตั้ง
 - 2.2.3 เป็นผู้ที่สนใจเข้าร่วมในการประชุมทางการเมือง ไม่ว่าจะเป็นการประชุมในระดับเล็กหรือการประชุมในระดับใหญ่
 - 2.2.4 เป็นผู้ที่จะช่วยรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง
 - 2.2.5 เป็นผู้ที่ติดต่อกับสมาชิกรัฐสภาหรือเจ้าหน้าที่ทางการเมืองหรือหนังสือพิมพ์ ในลักษณะที่เป็นการแสดงความคิดเห็นหรือชี้แนะหรือวิพากษ์วิจารณ์ในทางการเมือง
 - 2.2.6 เป็นผู้ไปพบปะสนทนาในเรื่องการเมืองกับบุคคลทั่วไป
3. **กลุ่มผลประโยชน์**
4. **พรรคการเมือง**

Dewey (1967: 25-29) กล่าวว่า มีความเชื่อที่เกือบจะเป็นสากลว่า มนุษย์ในสังคมควรจะเข้าไปมีส่วนร่วมและเกี่ยวข้องกับระบบการเมือง ซึ่งเขาเห็นว่ามิได้มี 2 ลักษณะ คือ

1. ลักษณะแบบตะวันตก ในประเทศที่มีการปกครองแบบประชาธิปไตย ประชาชนมักจะเกี่ยวข้องกับการเมืองอยู่เสมอๆ โดยสมัครใจ

2. ลักษณะการเกี่ยวข้องตามแบบสังคมคอมมิวนิสต์ คือ ประชาชนจะถูกบังคับให้เกี่ยวข้องในเรื่องและในลักษณะที่รัฐบาลเห็นว่าจำเป็น

เกษม (2516: 120-121) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองทางตรงของประชาชนไว้ดังนี้ คือ

1. การแสดงประชามติ (Referendum) มีการให้ประชาชนเข้าร่วมในการพิจารณาและการตัดสินใจที่จะรับหรือไม่รับกฎหมายซึ่งจะออกผลบังคับใช้แก่คนที่ผ่านการพิจารณาของสภาเป็นขั้นต้นมาแล้ว ประชามตินี้อาจจะมีทั้งแบบบังคับใช้ประชาชนต้องแสดงประชามติและไม่บังคับให้ต้องแสดงประชามติก็ได้ ขึ้นอยู่กับความจำเป็นมากน้อยเพียงใด

2. การริเริ่มให้เสนอกฎหมาย (Initiative) เกิดขึ้นในสวีเดนเป็นเวลานานแล้ว ซึ่งได้แก่การชุมนุมของผู้มีสิทธิเลือกตั้งเป็นเหมือนกับวิธีการแบบประชุมชาวเมือง (Town Meeting) ในสหรัฐอเมริกา แต่เป็นการเสนอกฎหมายรูปการจะเป็นการทำคำร้องและลงมติในบัตรเลือกตั้งจุดประสงค์ของสหรัฐอเมริกา แต่เป็นการเสนอกฎหมายรูปการจะเป็นการทำร้องและลงมติในบัตรเลือกตั้ง จุดประสงค์ของการริเริ่มให้เสนอกฎหมายนี้ เพื่อให้ประชาชนได้ผ่านกฎหมายบางอย่างโดยไม่ต้องฟังความคิดเห็นของสภา

3. การเลือกออก (Recall) เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีอำนาจในการที่จะปลดอำนาจหน้าที่ของฝ่ายบริหารหรือรัฐบาลได้ เมื่อเห็นว่าผู้นั้นไม่ดำเนินการตามต้องการของประชาชนหรือปฏิบัติตนไม่สมควร แต่จะต้องเป็นตำแหน่งที่มาจากการเลือกตั้ง

4. การร่วมแสดงความคิดเห็นและร่วมตัดสินใจ (Plebiscite) ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นและร่วมตัดสินใจในปัญหาที่สำคัญ เมื่อรัฐบาลไม่สามารถตัดสินใจปัญหานั้นๆ ได้

ขั้นตอนของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

Mill (1967: 37-48) ได้กล่าวถึงขั้นตอนของการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยเริ่มจากขั้นต้นจนถึงการบรรลุวัตถุประสงค์ของการเข้าร่วมตามลำดับ ดังนี้

1. การกำหนดเป้าหมาย (Goal - Making) หมายถึง การกำหนดลักษณะและรูปแบบในการมีส่วนร่วมให้สอดคล้องกับระบอบการปกครอง เช่น การปกครองในระบอบประชาธิปไตย สังคมนิยม เผด็จการ ซึ่งลักษณะในการกำหนดเป้าหมายต้องแตกต่างกันออกไป

2. การแสวงหาวิถีทาง (Means) หนทางไปสู่เป้าหมายของการมีส่วนร่วมที่ดีที่สุด คือ การประหยัด ระยะทางสั้นและคุ้มค่า วิถีทางแสดงถึงทิศทาง (Orientation) ซึ่งต้องมีข่าวสารการติดต่อที่ดี แล้วพิจารณาหาหนทางที่ดีที่สุด เพื่อกำหนดระดับของการมีส่วนร่วม (Level of Involvement)

3. มีการกระทำ (Action) ความสำเร็จของการมีส่วนร่วมอยู่ที่การกระทำโดยประเมินจากสถานการณ์

4. มีตัวเร่ง (Catalyst) ตัวเร่งของการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ดี คือการมีปฏิสัมพันธ์กันทางการเมือง (Political Interaction) การสื่อสารทางการเมืองที่ดี และการเข้าถึงเพื่อให้อยู่ใกล้ศูนย์กลางอำนาจสำหรับการเจรจาต่อรอง

5. มีการระดมพลัง (Mobilization) คือ การเตรียมการในเชิงอาสาสมัครพรรคพวกและเครื่องมือ ช่องทางสำหรับการเข้าร่วม

6. มีการเปลี่ยนแปลง (Change) หมายถึง ผลของการกระทำที่เกิดจากการเข้าร่วม

7. มีปรากฏการณ์ (Political Phenomena) ความสำเร็จหรือล้มเหลวในการเข้าร่วมให้ดูปรากฏการณ์ทางการเมือง โดยพิจารณาความสำเร็จจากผลทางการเมือง (Political Output)

8. การถดถอย (Regression) จะเกิดกรณีการเข้าร่วมทางการเมืองไม่บรรลุวัตถุประสงค์ ทำให้การเข้าร่วมขาดความชอบธรรม พลังการเข้าร่วมอาจสลายไปในขณะนี้

9. การปะทะ (Counteraction) เป็นผลจากการถดถอยก่อให้เกิดการปะทะจากกลุ่มอื่นที่เหนือกว่าได้

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง

นักรัฐศาสตร์ได้ให้ความสนใจเกี่ยวกับปัจจัยอันเป็นสาเหตุของการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยการพยายามหาสาเหตุว่าเหตุใดสังคมหนึ่งจึงมีการขยายตัวของการเมืองมีน้อยหรือแทบจะไม่มี การมีส่วนร่วมทางการเมืองเลย สาเหตุที่มีผลทำให้เกิดความแตกต่างของการมีส่วนร่วมทางการเมือง สาเหตุที่มีผลทำให้เกิดความแตกต่างของการมีส่วนร่วมทางการเมืองมีดังนี้ คือ

Barber (1969: 10) นั้นได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง คือ

1. แรงจูงใจในการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง ได้แก่ ความศรัทธาและความไว้วางใจในกระบวนการทางการเมือง ความสำนึกในหน้าที่ของพลเมือง โดยจะถือว่าเป็นพันธะหน้าที่ที่พึงกระทำ
2. โอกาสในการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง ได้แก่ การปราศจากซึ่งอุปสรรคทางกฎหมาย และโอกาสในด้านมีความสะดวกในการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง
3. ทรัพยากร โดยทรัพยากรที่สำคัญในการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมีอยู่ 3 ประการ คือ ความรู้ ทักษะ และเงิน ปัจจัยทั้งสามนี้ต่างมีอิทธิพลต่อกันอย่างใกล้ชิด กล่าวคือ คนที่มีความรู้สูง มักจะมีรายได้สูง และมีทักษะในทางการเมืองสูงตามไปด้วย

Milbrath and Goel (1977: 30-42) นั้น ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง คือ

1. ปัจจัยด้านสิ่งเร้าจากสภาพแวดล้อม (Environmental Stimuli) หมายถึง ลักษณะของระบบสังคม และสถานการณ์ทางการเมือง ซึ่งไม่เพียงจะกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมทางการเมืองของบุคคลเท่านั้น แต่ยังมีส่วนให้ข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับขอบเขตและทางเลือกต่างๆ ในการมีส่วนร่วมทางการเมือง บุคคลแต่ละคนแม้จะอยู่ในสิ่งแวดล้อมเดียวกันก็จะรับสิ่งเร้าจากระบบการเมืองและสังคมได้ไม่เท่ากัน เพราะบุคคลแต่ละคนจะเลือกรับรู้และเลือกสรรเฉพาะสิ่งเร้าที่เหมาะสมและตรงกับความต้องการของตนเท่านั้น

2. ปัจจัยเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล (Personal Factor) คือ พันธุกรรมความต้องการทางบุคลิกภาพ ความต้องการทางจิตใจและร่างกายและความเชื่อต่างๆ รวมทั้งทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของแต่ละคน

แนวคิดเกี่ยวกับความรู้สึกล้มลุกผลทางการเมือง

ความหมายของความรู้สึกล้มลุกผลทางการเมือง

พรศักดิ์ และ สายทิพย์ (2526: 45) ได้อธิบายว่า ความรู้สึกล้มลุกผลทางการเมือง หมายถึง ความรู้สึกที่ตนเองเข้าใจและสามารถมีอิทธิพลต่อกิจกรรมทางการเมืองการปกครอง เป็นความรู้สึกล้มลุกผลทางการเมืองว่าการเมืองการปกครองเป็นสิ่งที่ตนเองสามารถอาศัย เป็นเครื่องมือให้ทำตามคำแนะนำหรือความต้องการของตน และเน้นว่าความรู้สึกล้มลุกผลทางการเมืองเป็นเพียงความรู้สึกหรือความเชื่อของบุคคล ซึ่งในทางเป็นจริงบุคคลนั้นอาจมีความสามารถตามที่ตนมีความรู้สึกหรือเชื่อมั่นหรือไม่ก็ได้

วิสุทธิ (2519) อธิบายว่า ผู้ที่มีความรู้สึกล้มลุกผลทางการเมืองจะมีความมั่นใจในตัวเอง (Self Confidence) ในการกระทำต่างๆ และเข้าไปมีส่วนร่วมในทางการเมืองอย่างกระตือรือร้น (Active) และรู้ว่าควรทำอย่างไรในกาลเทศะเช่นไร และในทางกลับกัน ผู้ปกครองหรือคณะผู้ปกครอง (ไม่ว่าในระดับใด ซึ่งรวมถึงคณะผู้บริหารประเทศ คือ คณะรัฐมนตรี สมาชิกวุฒิสภา และพนักงานตุลาการ) ก็จะมีความตื่นตัวในการปกครองเพื่อวัตถุประสงค์ของประชาชนโดย

ส่วนรวม และมีความระมัดระวังในการใช้อำนาจตามกฎหมาย และมีความรับผิดชอบต่อประชาชน ส่วนในด้านประชาชนเมื่อเห็นว่า ความคิดเห็นของตนได้รับการสนองตอบจากเจ้าหน้าที่และ รัฐบาล ประชาชนก็จะเกิดความพอใจ (Satisfaction) กับระบบที่เป็นอยู่ อันส่งผลถึงการมีส่วนร่วม ทางการเมืองของประชาชน

Campbell (1954: 187) ได้ให้นิยามความหมายของความรู้สึกสัมฤทธิ์ผลทางการเมืองไว้ว่า หมายถึง ความเชื่อที่ว่า การกระทำทางการเมืองของบุคคลมีผลหรือสามารถมีผลต่อกระบวนการทางการเมือง และความรู้สึกว่าการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและสังคมเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ โดยที่พลเมืองแต่ละคนสามารถมีบทบาทในการเปลี่ยนแปลงนั้น

Prewitt (1968: 226) ได้ให้นิยามความหมายของความรู้สึกสัมฤทธิ์ผลทางการเมืองไว้ว่า เป็นความเชื่อของบุคคลที่ว่า การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและสังคมสามารถเกิดขึ้นได้ โดยการกระทำของเขา และจะสามารถทำให้ผู้มีอำนาจทางการเมือง (Political Authorities) มีพฤติกรรมดั่งที่ตนปรารถนา

Chaples (1976: 77) ได้ให้นิยามความหมายของความรู้สึกสัมฤทธิ์ผลทางการเมืองไว้ว่า ความรู้สึกสัมฤทธิ์ผลทางการเมือง เป็นความเชื่อที่คิดว่า เขาจะสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง ตลอดจนสามารถทำการควบคุมการตัดสินใจของผู้กำหนดนโยบายหรือรัฐบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ลักษณะและการศึกษาความรู้สึกสัมฤทธิ์ผลทางการเมือง

Easton and Dennis (1967: 25-26) กล่าวว่า ความรู้สึกสัมฤทธิ์ผลทางการเมืองนั้นสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ลักษณะ ซึ่งในแต่ละลักษณะนั้น ไม่ใช่จะเป็นอิสระต่อกันเสียทีเดียว หากแต่จะแยกให้เห็นชัดขึ้นเท่านั้น กล่าวคือ ในฐานะที่เป็นปกติสถานทางสังคม (Norm) ในฐานะที่เป็นความรู้สึกทางจิตวิทยา (Psychological Disposition or Feeling) และในฐานะที่เป็นรูปแบบแห่งพฤติกรรม (Form of Behavior) ดังนี้

ความรู้สึกสัมฤทธิ์ผลทางการเมืองในฐานะที่เป็นปทัสถานทางสังคมนั้น หมายถึง การที่สมาชิกของสังคม โดยเฉพาะสังคมที่มีระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย มีแนวทางในการดำเนินรูปแบบพฤติกรรมและความคิดเห็นทางการเมืองของตนในลักษณะที่ว่า ข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ทางการเมืองของรัฐมิได้เป็นผู้ปกครองแต่มีฐานะเป็นเพียงผู้รับใช้ประชาชนและประชาชนอันเป็นสมาชิกของสังคมต่างหากที่ควรจะไปมีส่วนร่วมในการสร้างสังคมทางการเมือง ปทัสถานของความรู้สึกสัมฤทธิ์ผลทางการเมืองเป็นสิ่งที่ช่วยเสริมระบอบการปกครองระบอบประชาธิปไตยในแง่ที่ว่าทำให้สมาชิกมีความรู้สึกว่าจะต้องเข้าไปมีส่วนร่วมและมีบทบาททางการเมืองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ความรู้สึกสัมฤทธิ์ผลทางการเมืองในฐานะที่เป็นความรู้สึกทางจิตวิทยานั้น หมายถึง ความรู้สึกเชื่อมั่นในความสามารถทางการเมืองของตน โดยบุคคลที่มีความรู้สึกสัมฤทธิ์ผลทางการเมืองสูงมักจะมีความเชื่อว่าคำพูดหรือความเห็นของเขานั้น นักการเมืองหรือข้าราชการทั้งหลายต้องรับฟัง บุคคลประเภทนี้จะมีความเป็นตัวของตัวเองและมีความเชื่อมั่นในตัวเองเกี่ยวกับเรื่องการเมืองสูงอยู่ตลอดเวลาและความรู้สึกสัมฤทธิ์ผลทางการเมือง ในฐานะที่เป็นรูปแบบแห่งพฤติกรรม หมายถึง วิธีประพฤติปฏิบัติของบุคคลในสังคมอันออกมาในรูปของพฤติกรรมที่สามารถกำหนดจุดหมายปลายทางในเรื่องการเมืองของเขาได้

นอกจากนี้ Easton and Dennis (1967: 28) นั้นยังได้นำเอาคำจำกัดความที่ Angus Campbell นั้นได้เคยทำการศึกษาเกี่ยวกับความรู้สึกสัมฤทธิ์ผลทางการเมืองไว้ในหนังสือเรื่อง *The Voter Decides* มาแสดงโดยชี้ให้เห็นว่า ความรู้สึกสัมฤทธิ์ผลทางการเมืองนั้นอาจจะนิยามได้ในฐานะที่เป็นความรู้สึก ซึ่งอาจจะออกมาในรูปของพฤติกรรมหรือความคิดเห็นต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการทางการเมือง โดยเป็นความรู้สึกที่ว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและการเมืองเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ และพลเมืองทุกคนสามารถมีบทบาทในการก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงนี้ โดย Campbell และคณะ ได้ใช้คำถาม 5 ข้อ โดยมีคำตอบให้ผู้ตอบเลือกตอบสองประการ คือ เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย คำถามเหล่านี้ได้แก่

1. ข้าราชการไม่เคยคิดว่าพวกข้าราชการจะสนใจความคิดเห็นของบุคคลเช่นข้าพเจ้า
2. ผลการออกเสียงลงประชามติของประชาชนเป็นสิ่งสำคัญสำหรับเป็นข้อมูลนำมาพิจารณาพิเคราะห์ว่าจะดำเนินการปกครองประเทศไปในทิศทางใด

3. การออกเสียงลงคะแนนเป็นวิถีทางเดียวเท่านั้น สำหรับประชาชนเช่นข้าพเจ้าที่จะเป็นสื่อในการแสดงความคิดเห็นในการดำเนินงานปกครองของรัฐบาล

4. บุคคลเช่นข้าพเจ้าไม่มีสิทธิในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานปกครองของรัฐบาล

5. ในบางโอกาสการเมืองและการปกครองรัฐก็จะสับสนยุ่งยากเกินไป ทำให้บุคคลเช่นข้าพเจ้าไม่สามารถที่จะทำความเข้าใจได้อย่างแท้จริง

Easton and Dennis (1967: 40) นั้นได้ทำการสรุปไว้ว่า การที่จะวิเคราะห์ว่าบุคคลใดมีความรู้สึกสัมฤทธิ์ผลทางการเมืองมากน้อยนั้น สามารถจะพิจารณาได้ว่า ความเชื่อของบุคคลในประเด็นต่อไปนี้ มีมากหรือน้อยเพียงใด คือ

1. ความรู้สึกว่าตนเองมีความสามารถที่จะส่งผลกระทบต่อความต้องการของประชาชน
2. ความเชื่อว่ารัฐบาลต้องสนองตอบต่อความต้องการของประชาชน
3. ความรู้สึกที่ตนเองเข้าใจการทำงานของกระบวนการทางการเมือง
4. ความรู้สึกที่ตนเองมีช่องทางที่เข้าไปมีอิทธิพลต่อกระบวนการทางการเมืองอย่างเพียงพอ

Campbell et al. (1960: 104) นั้นได้กล่าวถึง ความรู้สึกสัมฤทธิ์ผลทางการเมืองไว้ว่า เป็นความรู้สึกสนองตอบของบุคคลแต่ละคนที่มีต่อการเมือง โดยสำหรับคนบางคนเรื่องการเมืองอาจจะเป็นเรื่องที่อยู่ในอาณาจักรแห่งความยุ่งยากและห่างไกลจนเกินกว่าที่ตัวเองจะเข้าใจและสนใจได้ ในขณะที่อาจจะมึนบุคคลหลายคนคิดว่าเรื่องของการเมืองการปกครองเป็นเรื่องที่ต้องเข้ามาทำความเข้าใจให้ชัดและประชาชนทั่วไปควรจะสนใจและเข้าไปมีอิทธิพลในการกำหนดนโยบายด้วย

Milbrath and Goel (1977: 58) นั้นได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองและความรู้สึกสัมฤทธิ์ผลทางการเมืองพบว่า บุคคลที่มีความรู้สึกสัมฤทธิ์ผลทางการเมืองในระดับสูงจะมีระดับของการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่าบุคคลที่มีความรู้สึกสัมฤทธิ์ผลทางการเมืองต่ำ ปัญหาที่พบคือ ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึกสัมฤทธิ์ผลทางการเมืองกับการเข้าร่วมทางการเมืองนั้นอะไรเป็นเหตุอะไรเป็นผล กล่าวคือ ยิ่งบุคคลเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง

มากขึ้น เขาจะยิ่งมีความรู้สึกมั่นใจมากขึ้น ซึ่งเป็นการนำไปสู่การพัฒนาความรู้สึกสัมฤทธิ์ผลทางการเมือง ในทำนองกลับกัน บุคคลที่มีความรู้สึกสัมฤทธิ์ผลทางการเมืองสูงก็จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับสูง อาจกล่าวได้ว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองและความรู้สึกสัมฤทธิ์ผลทางการเมือง จะมีความสัมพันธ์และมีส่วนสนับสนุนซึ่งกันและกัน จากการศึกษาของ Milbrath and Goel (1977: 59) จะพบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองและความรู้สึกสัมฤทธิ์ผลทางการเมืองจะมีความสัมพันธ์กันในลักษณะที่สอดคล้องกัน กล่าวคือ ถ้าหากบุคคลมีความรู้สึกสัมฤทธิ์ผลทางการเมืองในระดับสูง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของเขาก็จะมีระดับสูงด้วยเช่นกัน Dahl (1961: 28) พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองและความรู้สึกสัมฤทธิ์ผลทางการเมืองจะสนับสนุนซึ่งกันและกัน และจะมีผลกระทบซึ่งกันและกัน อาจพิจารณาได้ว่าระดับของความรู้สึกสัมฤทธิ์ผลทางการเมืองสามารถเป็นตัวชี้วัดถึงระดับของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคคลได้

ดังนั้น อาจสรุปได้ว่า ความรู้สึกสัมฤทธิ์ผลทางการเมือง หมายถึง ความรู้สึกหรือความเชื่อของบุคคลที่มีต่อการเมืองโดยเชื่อว่าตนเองนั้นมีความสามารถกระทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองหรือสังคมได้หรือสามารถที่จะเข้าไปมีอิทธิพลต่อผู้ที่มีอำนาจทางการเมืองในการตัดสินใจหรือดำเนินนโยบายตามความต้องการของตนได้

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระดับรายได้ของครอบครัว อาชีพ

จรัญ (2533) ได้ทำการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการปกครองท้องถิ่นในรูปแบบสุขาภิบาล : ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างประชาชน ในเขตสุขาภิบาลที่ประธานกรรมการสุขาภิบาลมาจากการเลือกตั้งและประธานกรรมการ โดยตำแหน่ง ผลการศึกษาพบว่า

1. เพศ พบว่า ผู้ชายมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่าผู้หญิง
2. อายุ พบว่า ผู้มีอายุสูงกว่าระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่าผู้ที่มีอายุต่ำกว่า

3. การศึกษา พบว่า ผู้ที่มีการศึกษาระดับปานกลางมีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่าผู้ที่มีการศึกษาระดับต่ำ และเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในอัตราสูงกว่าปัจจัยอื่นๆ

4. รายได้ พบว่า ผู้ที่มีรายได้สูงมีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นอันดับสองรองจากปัจจัยด้านการศึกษา

อนุก (2537) ได้ทำการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองกับประสิทธิภาพในงานของพนักงานธนาคารออมสิน ผลการศึกษาพบว่าพนักงานหญิงมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่าพนักงานชาย ในด้านการศึกษาพบว่า พนักงานที่มีการศึกษาสูงมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่าพนักงานที่มีการศึกษาดำกว่า พนักงานที่มีตำแหน่งหน้าที่การงานสูงมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่าพนักงานที่มีตำแหน่งหน้าที่การงานต่ำกว่า พนักงานที่มีระดับเงินเดือนสูงมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่าพนักงานที่มีเงินเดือนต่ำกว่า และพนักงานที่มีอายุงานเป็นเวลานานมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่าพนักงานที่มีอายุงานน้อย

จิราพร (2539) ได้ทำการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย : ศึกษาเฉพาะกรณีครูประถมศึกษา อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลที่ทำให้ครูประถมศึกษา อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์ ได้เข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ได้แก่ เพศ อายุ ระดับเงินเดือน ระดับตำแหน่ง ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน การเข้าร่วมกิจกรรมเป็นสมาชิกในกลุ่มทางสังคม ความสนใจรับข่าวสารด้านการเมือง และความสำนึกทางการเมือง ส่วนระดับการศึกษาไม่ใช่ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย

อสิตรา (2540) ได้ทำการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในระดับท้องถิ่น โดยศึกษากรณีสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา มีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับสูง ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ได้แก่ อายุ ประเภทของการเข้าเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล ประโยชน์ที่ได้รับนอกเหนือจากเงินเดือน การเข้าร่วมกิจกรรมเป็นสมาชิกในกลุ่มทางสังคม และการรับรู้ข่าวสารด้านการเมือง ส่วนเพศ ระดับการศึกษา ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ฐิติญาธร (2542) ได้ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีไทยในเขตบางเขน พบว่า สตรีที่มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งในเขตบางเขนมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับต่ำ ทั้งในด้านการไปลงคะแนนเสียง การเข้าไปมีส่วนร่วมกับกิจกรรมของพรรคการเมือง การร่วมกับกิจกรรมของชุมชน การชักจูงโน้มน้าวเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือนำทางการเมือง การเข้าร่วมประท้วง และด้านการเป็นผู้สื่อข่าวสารทางการเมือง โดยสตรีที่มีรายได้ สถานภาพสมรส และการเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคมที่แตกต่างกัน จะส่งผลให้สตรีมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน ส่วนประเด็นอายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ที่แตกต่างกัน ไม่ส่งผลให้สตรีมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน

ดวงสุดา (2542) ได้ทำการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย โดยศึกษากรณีคนตาบอด พบว่า คนตาบอดที่เป็นสมาชิกของสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย มีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยในระดับต่ำ ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ได้แก่ อายุ ระดับรายได้ อาชีพ และการเข้าร่วมกิจกรรมเป็นสมาชิกในกลุ่มทางสังคมและความสนใจรับข่าวสารด้านการเมือง ส่วนเพศ ระดับการศึกษา และสถานภาพสมรส ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง

คณิศ (2543) ได้ทำการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเทศบาล โดยศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลที่เปลี่ยนแปลงฐานะมาจากสุขาภิบาล พ.ศ.2542 ในจังหวัดชลบุรี ได้พบว่า ประชาชนในเทศบาลที่เปลี่ยนแปลงฐานะมาจากสุขาภิบาล พ.ศ.2542 ในจังหวัดชลบรูนี้นมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับมาก ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองคือ อายุ อาชีพ การเข้าร่วมเป็นสมาชิกในกลุ่มทางสังคม ประโยชน์ที่ได้รับจากเทศบาล ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทศบาล ความสนใจทางการเมืองและความรู้ทางการเมือง ส่วนเพศ ระดับการศึกษา ระดับรายได้ และความสำนึกทางการเมือง ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง

นิลบล (2543) ได้ทำการศึกษาเรื่องการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชนและสื่อบุคคลในระดับปานกลาง โดยระดับการเปิดรับแตกต่างกันตามอายุ ระดับการศึกษา รายได้ และอาชีพ ส่วนการมีส่วนร่วมทางการเมืองในภาพรวมนั้นกลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในระดับต่ำ โดยระดับการมีส่วนร่วมแตกต่างกันตามระดับการศึกษา นอกจากนี้การเปิดรับข่าวสารทางการเมืองมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ศรารุช (2543) ได้ทำการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาล ตำบลปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ มีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับสูง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองได้แก่ รายได้ ระยะเวลาที่อาศัยในเขตเทศบาล อาชีพ ประโยชน์ที่ได้รับจากเทศบาล ส่วนเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอุดมการณ์ประชาธิปไตย ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง

นุชาวดี (2545) ได้ทำการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองกับความคิดประชาธิปไตย โดยศึกษาพนักงานธนาคารทหารไทย (จำกัด) มหาชน ที่ปฏิบัติงานในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า พนักงานธนาคารทหารไทย (จำกัด) มหาชน มีส่วนร่วมทางการเมืองด้านความสนใจข่าวสารการเมืองและมีความคิดประชาธิปไตยอยู่ในระดับปานกลาง และมีการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งและการเป็นผู้นำทางการเมืองอยู่ในระดับน้อยที่สุด ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ได้แก่ เพศ ระดับรายได้ การรับรู้ข่าวสารและประโยชน์ที่ได้รับมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ปัจจัยที่มีผลต่อความคิดประชาธิปไตย ระดับรายได้ การรับรู้ข่าวสาร ส่วนการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านความสนใจข่าวสารการเมือง ด้านการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งและด้านการเป็นผู้นำทางการเมือง ไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดประชาธิปไตย

อรุณี (2547) ได้ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในด้านการเลือกตั้ง ได้แก่ การเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม การรับข่าวสารทางการเมือง และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองตามระบอบประชาธิปไตย ส่วนเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิ เสรีภาพ และหน้าที่พลเมืองไทยตามรัฐธรรมนูญ ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในด้านการเลือกตั้ง ส่วนปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในด้านกิจกรรมทางการเมือง ได้แก่ อาชีพ รายได้ การเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม การรับข่าวสารทางการเมือง ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองตามระบอบประชาธิปไตย ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิ เสรีภาพ และหน้าที่พลเมืองไทยตามรัฐธรรมนูญ ส่วนเพศ อายุ และระดับการศึกษา ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในด้านกิจกรรมทางการเมือง

อัจฉรา (2548) ได้ทำการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลมีระดับต่ำ ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชน ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา ความสำนึกทางการเมือง ความสนใจในการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง ส่วนอายุ อาชีพ ระดับรายได้ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชน

ความรู้สึกสัมฤทธิ์ผลทางการเมือง

สุชาติ (2521) ได้ทำการศึกษาเรื่องความรู้สึกสัมฤทธิ์ผลทางการเมืองและความสนใจทางการเมือง เฉพาะกรณีข้าราชการที่ทำงานอยู่ในราชการบริหารส่วนกลางของสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จำนวน 122 คน โดยเน้นการวิเคราะห์เปรียบเทียบว่าระดับการศึกษาและเพศจะมีส่วนในการกำหนดความรู้สึกทั้งสองประเภทนี้มากน้อยเพียงใดและความรู้สึกทั้งสองประเภทนี้มีพลังในการกำหนดซึ่งกันและกันอย่างไร ผลการวิจัยพบว่า ทั้งเพศและระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับความโน้มเอียงทางการเมืองทั้งสองประเภทดังกล่าว บุคคลที่มีระดับการศึกษาสูง จะมีความสนใจทางการเมืองและความรู้สึกสัมฤทธิ์ผลทางการเมืองสูงกว่าบุคคลที่มีระดับการศึกษาต่ำ เพศชายมีแนวโน้มที่จะสนใจทางการเมืองสูงกว่าเพศหญิง (ยกเว้นผู้หญิงที่มีระดับการศึกษาสูงเท่ากับผู้ชาย) นอกจากนี้ยังพบว่ายิ่งบุคคลที่มีระดับความสนใจทางการเมืองสูงมีแนวโน้มที่จะมีความรู้สึกสัมฤทธิ์ผลทางการเมืองสูงตามไปด้วย

สมจิตร (2526) ได้ทำการศึกษาเรื่องความรู้สึกสัมฤทธิ์ผลทางการเมืองและความสนใจทางการเมืองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนคลองท่อมราชภัฏรังสรรค์ อำเภอกลองท่อม จังหวัดกระบี่ จำนวน 808 คน ผลการวิจัยพบว่า ความรู้สึกสัมฤทธิ์ผลทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนคลองท่อมราชภัฏรังสรรค์จะอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำถึงระดับต่ำ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความรู้สึกสัมฤทธิ์ผลทางการเมืองคือ อายุ และระดับชั้นเรียน ในส่วนที่เกี่ยวกับความสนใจทางการเมืองพบว่า ส่วนใหญ่นักเรียนของโรงเรียนนี้ มีความสนใจทางการเมืองค่อนข้างสูง

วัลลภ (2534) ได้ทำการศึกษาเรื่องความรู้สึกสัมฤทธิ์ผลทางการเมืองและความสนใจทางการเมืองของข้าราชการกรมส่งเสริมสหกรณ์ส่วนกลาง จำนวน 176 คน พบว่าความรู้สึกสัมฤทธิ์ผลทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง ก่อนข้างต่ำ ความสนใจทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง เพศ และระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับความรู้สึกสัมฤทธิ์ผลทางการเมือง และความสนใจทางการเมือง ส่วนตัวแปรอื่นๆ ได้แก่ อายุ รายได้ ระดับตำแหน่ง และอาชีพบิดาไม่มีความสัมพันธ์กับความโน้มเอียงทางการเมืองทั้งสองประเภท และความรู้สึกสัมฤทธิ์ผลทางการเมืองมีความสัมพันธ์กับความสนใจทางการเมือง

วิโรจน์ (2537) ได้ทำการศึกษาเรื่องการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการมีสมรรถนะทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของครูสังคมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุดรธานี พบว่า ครูสังคมศึกษามีสมรรถนะทางการเมืองอยู่ในระดับสูงและมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับต่ำ การมีสมรรถนะทางการเมืองมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง และพบว่าครูสังคมศึกษาที่มีเพศ วุฒิการศึกษา สาขาที่จบและการเป็นสมาชิกองค์กรนอกระบบราชการแตกต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองที่แตกต่างกัน

มาโนชญ์ (2542) ได้ทำการศึกษาการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนอัสสัมชัญพาณิชยการ พบว่า นักเรียนโรงเรียนอัสสัมชัญพาณิชยการ มีความรู้สึกสัมฤทธิ์ผลทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า นักเรียนโรงเรียนอัสสัมชัญพาณิชยการที่มี อายุ เพศ และความรู้สึกสัมฤทธิ์ผลทางการเมืองต่างกัน มีการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน สำหรับนักเรียนโรงเรียนอัสสัมชัญพาณิชยการที่มีชั้นปีที่ศึกษา อาชีพของบิดาอาชีพของมารดา และรายได้ของครอบครัวต่างกัน มีการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน

การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง

พรศักดิ์ (2523) ได้ทำการวิจัยเรื่องข่าวสารทางการเมืองของคนไทย ซึ่งมีผลการศึกษาลำคัญ สรุปได้ดังนี้

1. ตัวแปรที่มีอิทธิพลในการกำหนดความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญในความรู้ข่าวสารทางการเมืองของคนไทย ได้แก่ เพศ การศึกษา และรายได้

2. ตัวแปรที่นำมาทดสอบและพบว่าไม่มีอิทธิพลต่อระดับการมีข่าวสารทางการเมืองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ได้แก่ ระดับอายุ และภูมิภาคที่อยู่อาศัย

3. โดยเฉลี่ยคนไทยรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชน คือ วิทยุและโทรทัศน์มากกว่าแหล่งข่าวสารทางการเมืองอื่นๆ

4. สำหรับผู้ที่มีข่าวสารทางการเมืองสูง จะเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากแหล่งข่าวสารต่างๆ จากมากที่สุดและรองลงมาตามลำดับ ดังนี้

4.1 วิทยุและโทรทัศน์

4.2 การสนทนาพูดคุยระหว่างบุคคลเกี่ยวกับการเมือง

4.3 หนังสือพิมพ์

5. เฉพาะการรับข่าวสารทางการเมืองจากวิทยุและโทรทัศน์พบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดความแตกต่างในการรับข่าวสารทางการเมืองจากวิทยุและโทรทัศน์อย่างมีนัยสำคัญ ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา และระดับรายได้ ส่วนปัจจัยที่เกี่ยวกับเพศและภูมิภาคที่อยู่อาศัยนั้น ไม่มีอิทธิพลต่อการกำหนดความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในการรับฟังข่าวสารทางการเมืองจากวิทยุและโทรทัศน์

6. เฉพาะการรับข่าวสารทางการเมืองจากการสนทนาพูดคุยระหว่างบุคคลเกี่ยวกับการเมืองพบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดความแตกต่างในการรับข่าวสารทางการเมืองจากการสนทนาพูดคุยระหว่างบุคคลเกี่ยวกับการเมืองอย่างมีนัยสำคัญ ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา และระดับรายได้ ส่วนปัจจัยทางด้านอายุและภูมิภาคที่อยู่อาศัยนั้น ไม่มีอิทธิพลต่อการกำหนดความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในการรับฟังข่าวสารทางการเมืองจากการสนทนาพูดคุยระหว่างบุคคลเกี่ยวกับการเมือง

7. เฉพาะการรับข่าวสารทางการเมืองจากหนังสือพิมพ์ พบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดความแตกต่างในการรับข่าวสารทางการเมืองจากหนังสือพิมพ์ ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา

และระดับรายได้ ส่วนปัจจัยทางด้านอายุและภูมิภาคที่อยู่อาศัยนั้น ไม่มีอิทธิพลต่อการกำหนดความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในการรับฟังข่าวสารทางการเมืองจากหนังสือพิมพ์

เสนห์ (2524) ได้ทำการวิจัยเรื่องการสื่อสารทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในชุมชนชนบท อำเภอเสิงสาง จังหวัดนครราชสีมา จากการศึกษาพบว่า การสื่อสารทางการเมืองมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยบุคคลที่ได้รับข่าวสารทางการเมืองจากช่องทางการเปิดรับสื่อมวลชน จะมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่าผู้ที่รับข่าวสารทางการเมืองจากช่องทางการสื่อสารระหว่างบุคคล

จินตนา (2544) ได้ศึกษาการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองและพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเกี่ยวกับพรรคไทยรักไทยของผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขตกรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากพรรคไทยรักไทยของผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขตกรุงเทพมหานครเพื่อศึกษาความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมที่มีต่อพรรคไทยรักไทยของผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากพรรคไทยรักไทยกับความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมของผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขตกรุงเทพมหานคร และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้กับทักษะ และทักษะกับพฤติกรรมที่มีต่อพรรคไทยรักไทยของผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งผลการศึกษา พบว่า

1. ลักษณะทางประชากร ที่มีความสัมพันธ์กับการเปิดรับข่าวสารทางการเมือง จากพรรคไทยรักไทยผ่านสื่อมวลชน ได้แก่ ระดับการศึกษา และกลุ่มเขต
2. ลักษณะทางประชากร ที่มีความสัมพันธ์กับการเปิดรับข่าวสารทางการเมือง จากพรรคไทยรักไทยผ่านสื่อบุคคล ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา และกลุ่มเขต
3. ลักษณะทางประชากร ที่มีความสัมพันธ์กับการเปิดรับข่าวสารทางการเมือง จากพรรคไทยรักไทยผ่านสื่อเฉพาะกิจ ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ และกลุ่มเขต
4. การเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากพรรคไทยรักไทยผ่านสื่อมวลชน และสื่อเฉพาะกิจ มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับพรรคไทยรักไทย

5. การเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากพรรคไทยรักไทยผ่านสื่อบุคคล และสื่อเฉพาะกิจมีความสัมพันธ์กับทัศนคติที่มีต่อพรรคไทยรักไทย

6. การเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากพรรคไทยรักไทยผ่านสื่อเฉพาะกิจ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมในการลงคะแนนเสียงเลือกพรรคไทยรักไทย ไม่ว่าจะเป็นการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อหรือแบบแบ่งเขต

7. ความรู้เกี่ยวกับพรรคไทยรักไทยมีความสัมพันธ์กับทัศนคติที่มีต่อพรรคไทยรักไทย

8. ทัศนคติที่มีต่อพรรคไทยรักไทย มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมในการลงคะแนนเสียงเลือกพรรคไทยรักไทย ไม่ว่าจะเป็นการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อหรือแบบแบ่งเขต

ศุภวัช (2547) นั้นได้ทำการศึกษาเรื่องการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตนักศึกษา: ศึกษาเฉพาะกรณีนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ซึ่งได้พบว่านิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์มีการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับต่ำ โดยที่เพศและสาขาวิชาที่ศึกษามีความสัมพันธ์กับการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมือง และการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

การมีส่วนร่วมทางการเมือง

วรทัศน์ (2534) ได้ทำการศึกษาเรื่องการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่นไทยมุสลิม: ศึกษาเฉพาะกรณีใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการทราบการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่นไทยมุสลิม ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้นำท้องถิ่นไทยมุสลิมที่มีอายุมากจะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าผู้นำท้องถิ่นไทยมุสลิมที่มีอายุน้อย

2. ผู้นำท้องถิ่นไทยมุสลิมที่มีการศึกษาสูงจะเข้าร่วมทางการเมืองมากกว่าผู้นำท้องถิ่นไทยมุสลิมที่มีการศึกษาต่ำ

3. ผู้นำท้องถิ่นไทยมุสลิมที่มีรายได้สูงจะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าผู้นำท้องถิ่นไทยมุสลิมที่มีรายได้ต่ำ
4. ผู้นำท้องถิ่นไทยมุสลิมที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองหรือนอกเมืองจะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน
5. ผู้นำท้องถิ่นไทยมุสลิมที่มีอาชีพประมงจะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าผู้นำท้องถิ่นไทยมุสลิมที่มีอาชีพอื่น รองลงมา ได้แก่ผู้นำท้องถิ่นไทยมุสลิมที่มีอาชีพค้าขาย นักธุรกิจ รับจ้าง และเกษตรกรตามลำดับ
6. ผู้นำท้องถิ่นไทยมุสลิมที่ดำรงตำแหน่งกำนันหรือผู้ใหญ่บ้านมาเป็นเวลานานจะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าผู้นำท้องถิ่นไทยมุสลิมที่ดำรงตำแหน่งกำนันหรือผู้ใหญ่บ้านน้อยกว่า
7. ผู้นำท้องถิ่นไทยมุสลิมที่มีความรู้ทางการเมืองต่ำจะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากที่สุด รองลงมาได้แก่ผู้นำท้องถิ่นไทยมุสลิมที่มีความรู้ทางการเมืองสูง
8. ผู้นำท้องถิ่นไทยมุสลิมที่มีความสำคัญทางการเมืองในระดับกลางๆ จะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากที่สุด รองลงมาได้แก่ผู้นำท้องถิ่นไทยมุสลิมที่มีความสำคัญทางการเมืองในระดับต่ำและระดับสูงตามลำดับ

ณรงค์ศักดิ์ (2536) ได้ศึกษาเรื่องอิทธิพลของสถานการณ์ระดมคน และจิตลักษณะที่มีต่อการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชน โดยมีจุดประสงค์ที่สำคัญคือ การศึกษาเปรียบเทียบการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนที่อยู่ใน สถานการณ์ระดมคนและสถานการณ์ปกติว่าจะเข้ามีส่วนร่วมมากหรือน้อยในเยาวชนลักษณะอย่างไร จากการศึกษพบว่า

1. เยาวชนในกลุ่มทดลอง (สถานการณ์ระดมคน) มีการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในสถานการณ์จำลอง มากกว่าเยาวชนในกลุ่มควบคุม (สถานการณ์ปกติ)

2. เยาวชนที่มีจิตลักษณะแตกต่างกัน ได้แก่ ทักษะคิดต่อกิจกรรมทางการเมือง ความเชื่ออำนาจในตน และเหตุผลเชิงจริยธรรม จะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน สถานการณ์แยกผลแต่ละด้านได้ดังนี้

2.1 เยาวชนที่มีทักษะคิดที่ดีต่อกิจกรรมทางการเมืองสูงเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าเยาวชนที่มีทักษะคิดที่ดีต่อกิจกรรมทางการเมืองต่ำ

2.2 เยาวชนที่มีความเชื่ออำนาจในตนสูง เข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าเยาวชนที่มีความเชื่ออำนาจในตนต่ำ

2.3 เยาวชนที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูง เข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าเยาวชนที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมต่ำ

3. เยาวชนชายและเยาวชนหญิง เข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกันและเพศก็ไม่ปฏิบัติสัมพันธ์กันตัวแปรอื่นใด

4. ทักษะคิดต่อกิจกรรมทางการเมือง ความเชื่ออำนาจในตน และเหตุผลเชิงจริยธรรม มีความสัมพันธ์กับการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง

คูวิทย์ (2547) ได้ทำการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลจระเข้เผือก อำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับปานกลาง การศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง พบว่า การศึกษา รายได้ ความสนใจในข่าวสารทางการเมือง และการรับรู้ในกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

Milbrath and Goel (1977) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง พบว่าระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคคลมีมากขึ้นตามอายุที่เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะในบุคคลที่มีอายุระหว่าง 45 – 50 ปี แต่การมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคคลจะลดลงไปเรื่อยๆ จนเกือบอายุ 60 ปี นอกจากนี้ยังพบว่า มีปัจจัยแทรกซ้อน 3 ประการ ระหว่างอายุกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ได้แก่

1. ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับชุมชน
2. การมีเวลาว่างสำหรับการเมือง
3. การมีสุขภาพดี

โดยอธิบายว่าการเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับชุมชนเป็นการพัฒนาที่ละเอียดละน้อยจากการมีคู่ การมีความรับผิดชอบในการทำงาน และความต้องการมีครอบครัว ซึ่งพัฒนาการดังกล่าวมีผลให้การมีส่วนร่วมทางการเมืองได้เริ่มขึ้น และเพิ่มขึ้นที่ละเอียดละน้อย การเพิ่มขึ้นของอายุโดยระดับอายุสูงสุดอยู่ระหว่าง 35 – 40 ปี อย่างไรก็ตาม สำหรับคนหนุ่มสาวโสดนั้นมักจะปลีกตัวออกมาจากการเข้าเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับชุมชนของตน และเมื่อขาดโอกาสการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง แต่จะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองแบบนอกระบบ เช่น การประท้วง เงินขบวนและก่อการจลาจล เนื่องจากคนหนุ่มสาวมักมีเวลาว่างมากและเป็นพวกที่รู้สึกปฏิเสธบรรทัดฐานของชุมชน ทำให้ต้องการปฏิรูประบบเพื่อให้พวกตนมีโอกาสดำเนินการมีส่วนร่วมมากขึ้น ส่วนพวกคนแก่และพวกทุพพลภาพก็มักจะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองลดน้อยลงไป นอกจากเรื่องอายุแล้ว ในเรื่องของการศึกษาพบว่า ผู้มีการศึกษามีแนวโน้มที่จะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองสูงขึ้น และยังพบอีกว่า การศึกษามีอิทธิพลอย่างมากต่อพฤติกรรมเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบต่อไปนี้ คือ กิจกรรมรณรงค์หาเสียง การมีส่วนร่วมกับชุมชนเกี่ยวกับการสื่อสาร สำหรับรายได้พบว่าบุคคลที่ยังมีรายได้สูงขึ้นเพียงใด บุคคลก็ย่อมมีแนวโน้มที่จะให้ความสนใจและเข้ามีส่วนร่วมในทางการเมืองมากขึ้น

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ (independent variable)

1. เพศ
2. อายุ
3. ระดับการศึกษา
4. รายได้ของครอบครัว
5. อาชีพ
6. ความรู้สึกสัมฤทธิ์ผลทางการเมือง
7. การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง

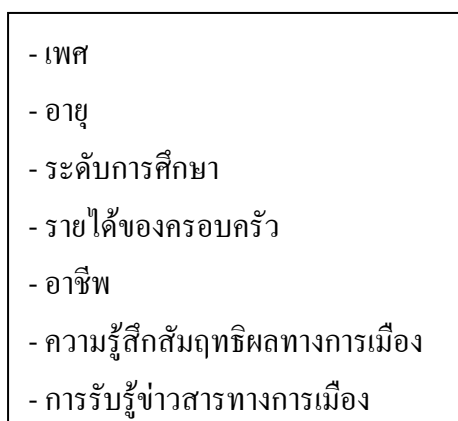
ตัวแปรตาม (dependent variable)

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

จากการตรวจเอกสารแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จะเห็นได้ว่าตัวแปรซึ่งได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ของครอบครัว อาชีพ ความรู้สึกสัมฤทธิ์ผลทางการเมือง และการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง ตัวแปรเหล่านี้มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ดังที่ได้มีผู้ทำการศึกษาไว้ นั่น อาทิ จรรย์(2533) อสิตรา(2540) จิตติญาธร (2542) มาโนชญ์ (2542) นุชาวดี (2545) อัจฉรา (2548) และผู้วิจัยได้นำแนวคิดของ Milbrath (1971) มาใช้กำหนดรูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมืองและกิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยปรับให้มีความเหมาะสมกับการวิจัยในครั้งนี้ ดังนั้น ผู้วิจัยได้นำตัวแปรอิสระ 7 ตัวแปร และตัวแปรตาม 1 ตัวแปร มาสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ



ตัวแปรตาม

สมมติฐานในการวิจัย

1. เพศมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
2. อายุมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
3. ระดับการศึกษาที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขต อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
4. รายได้ของครอบครัวมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนใน เขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
5. อาชีพมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
6. ความรู้สึกสัมฤทธิ์ผลทางการเมืองมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ ประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
7. การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ ประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการและอุปกรณ์ที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งประกอบด้วยประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา จาก 7 ตำบล ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 68,590 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 398 คน

การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

การกำหนดขนาดตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จะใช้สูตรการคำนวณของ Yamane's ดังต่อไปนี้

$$n = \frac{N}{1+Ne^2}$$

โดย n = จำนวนของขนาดตัวอย่าง

N = จำนวนรวมทั้งหมดของประชากรที่ใช้ในการศึกษา

e = ความผิดพลาดที่ยอมรับได้ (โดยในการศึกษาครั้งนี้

กำหนดให้ เท่ากับ 0.05)

$$\begin{aligned} \text{แทนค่า} \quad n &= \frac{68,590}{1 + (68,590 \times 0.05^2)} \\ &= 397.68 \end{aligned}$$

ดังนั้น ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้จึงเท่ากับ 398 ตัวอย่าง

การสุ่มตัวอย่าง

ขั้นที่ 1 หาจำนวนตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ศึกษาจากประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา จาก 7 ตำบล โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) สามารถแสดงกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา และจำนวนสัดส่วน ตัวอย่างประชาชน (ประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง)

ตำบล	จำนวนประชาชน	จำนวนสัดส่วนตัวอย่างประชาชน
ตำบลกะลุวอ	9,473	55
ตำบลกะลุวอเหนือ	8,856	51
ตำบลโคกเคียน	10,569	61
ตำบลบางนาค	12,944	75
ตำบลบางปอ	8,058	47
ตำบลมะนังตายอ	9,232	54
ตำบลลำภู	9,458	55
รวม	68,590	398

ที่มา: กรมการปกครอง

ขั้นที่ 2 ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) เมื่อผู้วิจัยแบ่งกลุ่มตัวอย่างตามตำบลทั้ง 7 ตำบลแล้วคิดสัดส่วนต่อจำนวนประชากรของแต่ละตำบล ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างแล้ว ก็ทำการสอบถามกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนที่กำหนดไว้ข้างต้น โดยไม่มีการทดแทน (Without Replacement)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสาร หนังสือ แนวคิด และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมาเป็นแนวทางจัดทำแบบสอบถามโดยแบ่งรายละเอียดแบบสอบถามออกเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส ในเรื่องเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ของครอบครัว และอาชีพ

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับความรู้สึกสัมฤทธิ์ผลทางการเมืองของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส โดยผู้วิจัยใช้เกณฑ์การสร้างแบบสอบถามเป็นมาตรวัด โดยเกณฑ์การให้คะแนน แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้ (บุญธรรม, 2547: 334-335)

<u>ระดับความรู้สึก</u>	<u>ค่าคะแนนเชิงบวก</u>	<u>ค่าคะแนนเชิงลบ</u>
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5	1
เห็นด้วย	4	2
ไม่แน่ใจ	3	3
ไม่เห็นด้วย	2	4
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1	5

เมื่อรวบรวมข้อมูลและแจกแจงความถี่แล้ว จะใช้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างแบ่งระดับความคิดเห็นออกเป็น 3 ระดับ ซึ่งมีเกณฑ์ ดังนี้

$$\frac{(\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด})}{\text{จำนวนชั้น}} = \frac{5 - 1}{3} = 1.33$$

จากหลักเกณฑ์ดังกล่าว สามารถแปลความหมายของระดับคะแนนได้ ดังนี้

<u>ระดับความรู้สึก</u>	<u>ระดับคะแนน</u>
สูง	3.67 – 5.00
ปานกลาง	2.34 – 3.66
ต่ำ	1.00 – 2.33

จากเกณฑ์ดังกล่าว ผู้วิจัยกำหนดการแปลความหมายความรู้สึกสัมฤทธิ์ผลทางการเมืองของประชาชน ได้ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 2.33 เท่ากับ ระดับต่ำ หมายความว่า ประชาชนในเขตอำเภอเมืองจังหวัดนครราชสีมา มีความรู้สึกสัมฤทธิ์ผลทางการเมือง อยู่ในระดับต่ำ

คะแนนเฉลี่ย 2.34 – 3.66 เท่ากับ ระดับปานกลาง หมายความว่า ประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา มีความรู้สึกสัมฤทธิ์ผลทางการเมือง อยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 3.67 – 5.00 เท่ากับ ระดับสูง หมายความว่า ประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา มีความรู้สึกสัมฤทธิ์ผลทางการเมือง อยู่ในระดับสูง

ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของประชาชนในเขตอำเภอเมืองจังหวัดนครราชสีมา โดยผู้วิจัยใช้เกณฑ์การสร้างแบบสอบถามเป็นมาตรวัด โดยเกณฑ์การให้คะแนนแบ่งออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

<u>ระดับการรับรู้</u>	<u>ค่าคะแนน</u>
ทุกวัน	5
4 – 6 วัน	4
2 – 3 วัน	3
1 วัน	2
ไม่ได้รับ	1

เมื่อรวบรวมข้อมูลและแจกแจงความถี่แล้ว จะใช้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างแบ่งระดับความคิดเห็นออกเป็น 3 ระดับ ซึ่งมีเกณฑ์ ดังนี้

$$\frac{(\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด})}{\text{จำนวนชั้น}} = \frac{5 - 1}{3} = 1.33$$

จากหลักเกณฑ์ดังกล่าว สามารถแปลความหมายของระดับคะแนนได้ ดังนี้

<u>ระดับการรับรู้</u>	<u>ระดับคะแนน</u>
สูง	3.67 – 5.00
ปานกลาง	2.34 – 3.66
ต่ำ	1.00 – 2.33

จากเกณฑ์ดังกล่าว ผู้วิจัยกำหนดการแปลความหมายการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของประชาชนได้ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 2.33 เท่ากับ ระดับต่ำ หมายความว่า ประชาชนในเขตอำเภอเมืองจังหวัดนครราชสีมาการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง อยู่ในระดับต่ำ

คะแนนเฉลี่ย 2.34 – 3.66 เท่ากับ ระดับปานกลาง หมายความว่า ประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมาการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง อยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 3.67 – 5.00 เท่ากับ ระดับสูง หมายความว่า ประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมาการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง อยู่ในระดับสูง

ตอนที่ 4 เป็นคำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา โดยผู้วิจัยใช้เกณฑ์การสร้างแบบสอบถามเป็นมาตรวัด โดยเกณฑ์การให้คะแนน แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

<u>ระดับการมีส่วนร่วม</u>	<u>ค่าคะแนนเชิงบวก</u>	<u>ค่าคะแนนเชิงลบ</u>
เป็นประจำ	5	1
บ่อยครั้ง	4	2
ไม่แน่ใจ	3	3
นานๆครั้ง	2	4
ไม่เคยเลย	1	5

เมื่อรวบรวมข้อมูลและแจกแจงความถี่แล้ว จะใช้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างแบ่งระดับความคิดเห็นออกเป็น 3 ระดับ ซึ่งมีเกณฑ์ ดังนี้

$$\frac{(\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด})}{\text{จำนวนชั้น}} = \frac{5 - 1}{3} = 1.33$$

จากหลักเกณฑ์ดังกล่าว สามารถแปลความหมายของระดับคะแนนได้ ดังนี้

<u>ระดับการมีส่วนร่วม</u>	<u>ระดับคะแนน</u>
สูง	3.67 – 5.00
ปานกลาง	2.34 – 3.66
ต่ำ	1.00 – 2.33

จากเกณฑ์ดังกล่าว ผู้วิจัยกำหนดการแปลความหมายการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ได้ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 2.33 เท่ากับ ระดับต่ำ หมายความว่า ประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมาการมีส่วนร่วมทางการเมือง อยู่ในระดับต่ำ

คะแนนเฉลี่ย 2.34 – 3.66 เท่ากับ ระดับปานกลาง หมายความว่า ประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมาการมีส่วนร่วมทางการเมือง อยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 3.67 – 5.00 เท่ากับ ระดับสูง หมายความว่า ประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมาการมีส่วนร่วมทางการเมือง อยู่ในระดับสูง

การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นสำหรับการวิจัยไปทดสอบความแม่นยำ (Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability)

1. การหาความแม่นยำ (Validity) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อทำการตรวจสอบความถูกต้องแม่นยำเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของคำถามในแต่ละข้อ ว่าคำถามต่างๆในแบบสอบถามที่สร้างขึ้นนี้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยหรือไม่เพียงใด เมื่อได้รับการยอมรับร่วมกันแล้วจึงนำแบบสอบถามนี้ไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

2. การหาความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทำการทดสอบกับประชากรกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มที่จะศึกษาจำนวน 30 คนแล้วนำมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นรายข้อ (Item Analysis) โดยวิธีการหาความสอดคล้องภายใน (Internal Consistency Method) และหาค่าความเชื่อมั่นรวมโดยวิธีการของ Cronbach (บุญเรียง, 2533: 183-193) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมาในภาพรวมเท่ากับ .8687

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการเป็นขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยได้ศึกษาจากแนวความคิด เอกสาร ข้อมูลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา
2. ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์แล้วไปสอบถามกับประชาชน ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส จำนวน 398 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการตรวจสอบความถูกต้องและสมบูรณ์ของแบบสอบถาม จากนั้นนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาลงรหัสในกระดาษบันทึกรหัส (Coding Sheet) แล้วนำข้อมูลมาประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. ค่าสถิติร้อยละ (Percentage) ใช้สำหรับการอธิบายข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง
2. ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้อธิบายถึงการมีส่วนร่วมทางการเมือง
3. ค่าไคสแควร์ (Chi-Square) ใช้ศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปรที่มีระดับการวัดแบบกลุ่ม และค่าสังเกตไคสแควร์ที่มีค่าน้อยกว่า 5 (มีมากกว่า 20%) ใช้ค่า Likelihood Ratio
4. ค่าแกมมา (Gamma) ใช้ศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปรที่มีระดับการวัดแบบจัดอันดับ

5. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน(Pearson Product Moment Correlation Coefficient) ใช้ศึกษาทิศทางและความสัมพันธ์ของตัวแปรที่มีระดับการวัดแบบช่วงหรืออัตราส่วน

ตารางที่ 2 แสดงการแปลความหมายค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (ชูศรี, 2544: 316)

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	ระดับความสัมพันธ์
มีค่าเข้าใกล้ 1 (ประมาณ 0.70 – 0.90)	สูง
มีค่าเข้าใกล้ 0.50 (ประมาณ 0.30 – 0.70)	ปานกลาง
มีค่าเข้าใกล้ 0.00 (ประมาณ 0.30 และต่ำกว่า)	ต่ำ
มีค่าเท่ากับ 0.00	ไม่มีความสัมพันธ์

ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ครั้งนี้ กำหนดไว้ที่ระดับ .05

บทที่ 4

ผลการวิจัยและข้อวิจารณ์

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 5 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ลักษณะข้อมูลทั่วไป

ส่วนที่ 2 ความรู้สึกสัมฤทธิ์ผลทางการเมืองของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

ส่วนที่ 3 การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

ส่วนที่ 4 การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

ส่วนที่ 5 การทดสอบสมมติฐาน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ของครอบครัว ต่อเดือน และอาชีพ

ตารางที่ 3 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

(n = 398)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
<u>เพศ</u>		
ชาย	168	42.2
หญิง	230	57.8
<u>อายุ</u>		
ไม่เกิน 20 ปี	29	7.3
21-30 ปี	131	32.9
31-40 ปี	123	30.9
41-50 ปี	81	20.4
51-60 ปี	32	8.0
61 ปีขึ้นไป	2	0.5
<u>ระดับการศึกษา</u>		
ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า	38	9.5
มัธยมศึกษาปีที่ 1- 3	41	10.5
มัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6 หรือ ปวช.	69	17.3
ปวส./อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	81	20.4
ปริญญาตรี	152	38.2
ปริญญาโทหรือสูงกว่า	17	4.3
<u>รายได้ของครอบครัวต่อเดือน</u>		
ต่ำกว่า 10,000 บาท	201	50.5
10,001 - 20,000 บาท	112	28.1
20,001 - 30,000 บาท	57	14.3
30,001 บาทขึ้นไป	28	7.0

ตารางที่ 3 (ต่อ)

(n = 398)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
<u>อาชีพ</u>		
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	151	37.9
รับจ้าง	124	31.2
ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	28	7.0
เกษตรกร	30	7.5
นักเรียน/นักศึกษา	44	11.1
อื่นๆ	21	5.3

จากตารางที่ 3 สามารถอธิบายข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างได้ดังนี้

เพศ กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยเพศชาย จำนวน 168 คน คิดเป็นร้อยละ 42.2 เพศหญิง จำนวน 230 คน คิดเป็นร้อยละ 57.8

อายุ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุ 21-30 ปี จำนวน 131 คน คิดเป็นร้อยละ 32.9 รองลงมา มีอายุ 31-41 ปี จำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 30.9 และอายุ 61 ปี มีสัดส่วนที่น้อยที่สุด จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.5

ระดับการศึกษา กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 152 คน คิดเป็นร้อยละ 38.2 รองลงมา มีระดับปวส./อนุปริญญาหรือเทียบเท่า จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 20.4 และระดับปริญญาโทหรือสูงกว่า มีสัดส่วนที่น้อยที่สุด จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 4.3

รายได้ของครอบครัวต่อเดือน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้ของครอบครัว ต่ำกว่า 10,000 บาทต่อเดือน จำนวน 201 คน คิดเป็นร้อยละ 50.5 รองลงมาคือ รายได้ 10,001 - 20,000 บาทต่อเดือน จำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 28.1 และรายได้ 30,001 บาทขึ้นไปต่อเดือน มีสัดส่วนที่น้อยที่สุด จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 7.0

อาชีพ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 151 คน คิดเป็นร้อยละ 37.9 รองลงมาคือ อาชีพรับจ้าง จำนวน 124 คน คิดเป็นร้อยละ 31.2 และอาชีพอื่นๆ มีสัดส่วนที่น้อยที่สุด จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 5.3

ส่วนที่ 2 ความรู้สึกสัมฤทธิ์ผลทางการเมืองของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

ส่วนนี้ทำการศึกษาเกี่ยวกับระดับความรู้สึกสัมฤทธิ์ผลทางการเมืองของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

ตารางที่ 4 แสดงความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความรู้สึกสัมฤทธิ์ผลทางการเมืองของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

(n = 398)

ข้อความ	เห็นด้วย		ไม่เห็นด้วย		ไม่ เห็น ด้วย	\bar{X}	S.D.	แปลผล
	อย่าง ยิ่ง	ด้วย	ไม่ แน่ใจ	เห็น ด้วย				
1. การเมืองเป็นเรื่องใกล้ตัว เราต้องเกี่ยวข้องกับการเมือง เสมอ	109 (27.4)	225 (56.5)	41 (10.3)	20 (5.0)	3 (0.8)	4.05	0.80	สูง
2. รัฐบาลต้องตอบสนอง ความต้องการของประชาชน	191 (48.0)	164 (41.2)	25 (6.3)	17 (4.3)	1 (0.3)	4.32	0.80	สูง
3. ท่านทำให้เกิดการ เปลี่ยนแปลงทางการเมืองได้ โดยการไปลงคะแนนเสียง เลือกตั้ง	133 (33.4)	176 (44.2)	59 (14.8)	26 (6.5)	4 (1.0)	4.03	0.91	สูง

ตารางที่ 4 (ต่อ)

(n = 398)

ข้อความ	เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่ เห็น ด้วย	ไม่ เห็น ด้วย ยิ่ง	\bar{X}	S.D.	แปลผล
4. ข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ ของรัฐไม่เคยให้ความสนใจ ความคิดเห็นของประชาชน	43 (10.8)	130 (32.7)	140 (35.2)	77 (19.3)	8 (2.0)	2.69	0.97	ปาน กลาง
5. ท่านสามารถรวมกลุ่มกัน กดดันต่อต้านการตัดสินใจ ของรัฐบาลได้ในทุกๆเรื่อง	41 (10.3)	129 (32.4)	161 (40.5)	62 (15.6)	5 (1.3)	3.35	0.91	ปาน กลาง
6. เรื่องการเมืองการปกครอง เป็นสิ่งที่ประชาชนทั่วไป ควรสนใจติดตามอยู่เสมอ	120 (30.2)	227 (57.0)	25 (6.3)	23 (5.8)	3 (0.8)	4.10	0.81	สูง
7. ประชาชนไม่สามารถเข้า ไปมีอิทธิพลในการกำหนด นโยบายของรัฐบาล	42 (10.6)	83 (20.9)	84 (21.1)	144 (36.2)	45 (11.3)	3.17	1.19	ปาน กลาง
8. เรื่องการเมืองเป็นเรื่อง ของนักการเมืองประชาชน ทั่วไปไม่จำเป็นต้องเข้าใจ	12 (3.0)	29 (7.3)	29 (7.3)	186 (46.7)	142 (35.7)	4.05	1.00	สูง
9. การวิพากษ์วิจารณ์การ ทำงานของรัฐบาลในทุก เรื่อง เป็นสิ่งที่ไม่ควรกระทำ	11 (2.8)	48 (12.1)	62 (15.6)	180 (45.2)	97 (24.4)	3.76	1.04	สูง

ตารางที่ 4 (ต่อ)

(n=398)

ข้อความ	เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่ เห็น ด้วย	ไม่ เห็น ด้วย ยิ่ง	\bar{X}	S.D.	แปลผล
10. ผลการออกเสียงลง ประชามติของประชาชนเป็น เพียงการแสดงความต้องการ ของประชาชน ไม่ใช่เรื่อง สำคัญที่รัฐบาลต้องนำมา พิจารณา	16 (4.0)	50 (12.6)	51 (12.8)	151 (37.9)	130 (32.7)	3.83	1.14	สูง
11. การเปลี่ยนรัฐบาลมีผล ต่อความเป็นอยู่ของ ประชาชน	113 (28.4)	191 (48.0)	71 (17.8)	18 (4.5)	5 (1.3)	3.98	0.87	สูง
12. การทำประชาพิจารณ์ เป็นการแสดงความคิดเห็น ของประชาชนและรัฐบาล ต้องรับฟัง	149 (37.4)	190 (47.7)	45 (11.3)	12 (3.0)	2 (0.5)	4.19	0.79	สูง
13. ข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ ทางการเมืองของรัฐมิได้เป็น ผู้ปกครอง แต่มีฐานะเป็น เพียงผู้รับใช้ประชาชน	107 (26.9)	188 (47.2)	60 (15.1)	39 (9.8)	4 (1.0)	3.89	0.95	สูง
14. ท่านมีสิทธิแสดงความ ความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงาน ของรัฐบาล	141 (35.4)	177 (44.5)	64 (16.1)	13 (3.3)	3 (0.8)	4.11	0.84	สูง
รวม						3.82	0.93	สูง

จากตารางที่ 4 พบว่าประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา มีระดับความรู้สึกสัมฤทธิ์ผลทางการเมืองในระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.82 โดยประชาชนมีความรู้สึกที่รัฐบาลต้องตอบสนองความต้องการของประชาชนมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.32 รองลงมาคือ การทำประชาพิจารณ์เป็นการแสดงความคิดเห็นของประชาชนและรัฐบาลต้องรับฟัง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.19 การมีสิทธิแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานของรัฐบาล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11 ตามลำดับ และประชาชนมีความรู้สึกที่ข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่เคยให้ความสนใจความคิดเห็นของประชาชนน้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.69 รองลงมาคือ ประชาชนไม่สามารถเข้าไปมีอิทธิพลในการกำหนดนโยบายของรัฐบาล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.17 การสามารถรวมกลุ่มกันคัดค้านต่อต้านการตัดสินใจของรัฐบาลได้ในทุกๆ เรื่อง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.35 ตามลำดับ

ส่วนที่ 3 การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

ส่วนนี้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา โดยได้ทำการวัดระดับการรับรู้จากสื่อ 7 ประเภท คือ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ นิตยสารหรือวารสาร อินเทอร์เน็ต การพูดคุยกับบุคคลต่างๆ และอื่นๆ

ตารางที่ 5 แสดงความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

(n = 398)

ประเภทของสื่อที่มีการรับรู้ ข่าวสารทางการเมือง	ทุกวัน	4-6 วัน	2-3 วัน	1 วัน	ไม่ได้ รับ	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. วิทยุ	187 (47.0)	62 (15.6)	70 (17.6)	32 (8.0)	47 (11.8)	3.78	1.41	สูง
2. โทรทัศน์	318 (79.9)	40 (10.1)	31 (7.8)	5 (1.3)	4 (1.0)	4.67	0.76	สูง

ตารางที่ 5 (ต่อ)

(n = 398)

ประเภทของสื่อที่มีการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง	ทุกวัน	4-6 วัน	2-3 วัน	1 วัน	ไม่ได้รับ	\bar{X}	S.D.	แปลผล
3. หนังสือพิมพ์	153 (38.4)	63 (15.8)	97 (24.4)	27 (6.8)	58 (14.6)	3.57	1.43	ปานกลาง
4. นิตยสารหรือวารสาร	38 (9.5)	51 (12.8)	89 (22.4)	63 (15.8)	157 (39.4)	2.37	1.36	ปานกลาง
5. อินเทอร์เน็ต	37 (9.3)	35 (8.8)	80 (20.1)	47 (11.8)	199 (50.0)	2.16	1.37	ต่ำ
6. การพูดคุยกับบุคคลต่างๆ	193 (48.5)	53 (13.3)	88 (22.1)	25 (6.3)	39 (9.8)	3.84	1.35	สูง
7. อื่นๆ	43 (10.8)	17 (4.3)	26 (6.5)	27 (6.8)	285 (71.6)	1.76	1.37	ต่ำ
รวม						3.16	1.29	ปานกลาง

จากตารางที่ 5 พบว่าประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา มีการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองผ่านสื่อประเภทต่างๆ ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.16 โดยประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา มีการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองผ่านสื่อโทรทัศน์มากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.67 รองลงมาคือ การรับรู้ผ่านการพูดคุยกับบุคคลต่างๆ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.84 การรับรู้ผ่านสื่อวิทยุ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.78 การรับรู้ผ่านสื่อหนังสือพิมพ์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.57 การรับรู้ผ่านสื่อ นิตยสารหรือวารสาร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.37 การรับรู้ผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.16 และมีการรับรู้ผ่านสื่ออื่นๆ น้อยที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.76 ตามลำดับ

ส่วนที่ 4 การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

ส่วนนี้ทำการศึกษาเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา โดยวัดความถี่จากด้านต่างๆ คือ รับฟังข่าวสารการเมือง การไปใช้สิทธิเลือกตั้งหรือการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การริเริ่มพูดคุยทางการเมือง การชักจูงให้ผู้อื่นเลือกตั้งคนที่ตนสนับสนุน การติดกระดุมหรือสติ๊กเกอร์เพื่อแสดงการสนับสนุน การติดต่อกับนักการเมืองหรือผู้นำทางการเมือง การบริจาคเงินสนับสนุนการเมือง การร่วมประชุมหรือชุมนุมทางการเมือง การร่วมรณรงค์ทางการเมือง การเป็นสมาชิกสำคัญของพรรคการเมืองหรือการเป็นสมาชิกพรรคการเมือง การร่วมประชุมแกนนำของพรรคการเมืองหรือเข้าร่วมประชุมทางการเมือง การระดมเงินทุน สำหรับพรรคการเมืองหรือการสนับสนุนทางการเงินแก่พรรคการเมือง การเข้าแข่งขันทางการเมือง รวมทั้งการดำรงตำแหน่งทางการเมือง

ตารางที่ 6 แสดงความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

(n = 398)

ข้อความ	เป็นประจำ	บ่อยครั้ง	ไม่แน่ใจ	นานๆครั้ง	ไม่เคยเลย	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ท่านติดตามข่าวสารความเคลื่อนไหวทางการเมือง	177 (44.5)	137 (34.4)	10 (2.5)	67 (16.8)	7 (1.8)	4.03	1.14	สูง
2. ท่านติดตามการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อบจ. , อบต. , เทศบาล)	80 (20.1)	118 (29.6)	35 (8.8)	124 (31.2)	41 (10.3)	3.18	1.34	ปานกลาง
3. ท่านไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง สส.	315 (79.1)	52 (13.1)	10 (2.5)	10 (2.5)	11 (2.8)	4.63	0.88	สูง

ตารางที่ 6 (ต่อ)

(n = 398)

ข้อความ	เป็นประจำ	บ่อยครั้ง	ไม่แน่ใจ	นานๆครั้ง	ไม่เคยเลย	\bar{X}	S.D.	แปลผล
4. ท่านไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิก อบจ. และนายก อบจ.	280 (70.4)	48 (12.1)	19 (4.8)	19 (4.8)	32 (8.0)	4.32	1.25	สูง
5. ท่านไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง สท. และนายกเทศมนตรี หรือสมาชิก อบต. และนายก อบต.	295 (74.1)	54 (13.6)	22 (5.5)	14 (3.5)	13 (3.3)	4.52	0.98	สูง
6. ท่านคิดว่าการเลือกตั้งนั้นเป็นเรื่องยุ่งยาก	19 (4.8)	50 (12.6)	89 (22.4)	34 (8.5)	206 (51.8)	3.90	1.29	สูง
7. ท่านพุดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องการเมืองกับผู้อื่น	70 (17.6)	153 (38.4)	26 (6.5)	124 (31.2)	25 (6.3)	3.30	1.25	ปานกลาง
8. ท่านหลีกเลี่ยงที่จะพุดคุยถึงเหตุการณ์ชุมนุมประท้วงที่ อ.ตากใบ จ.นราธิวาส	40 (10.1)	88 (22.1)	88 (22.1)	88 (22.1)	94 (23.6)	3.27	1.31	ปานกลาง
9. ท่านรู้สึกว่าการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองโดยการส่งข้อความ (SMS) ไปตามรายการโทรทัศน์เป็นเรื่องไร้สาระ	27 (6.8)	43 (10.8)	91 (22.9)	24 (6.0)	213 (53.5)	3.89	1.34	สูง

ตารางที่ 6 (ต่อ)

(n = 398)

ข้อความ	เป็นประจำ	บ่อยครั้ง	ไม่แน่ใจ	นานๆครั้ง	ไม่เคยเลย	\bar{X}	S.D.	แปลผล
10. ท่านชักชวนให้ผู้อื่นไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง (สส., สว., อบจ., อบต., เทศบาล)	140 (35.2)	128 (32.2)	32 (8.0)	61 (15.3)	37 (9.3)	3.69	1.34	สูง
11. ท่านติดสติ๊กเกอร์พรรคการเมืองที่ท่านชอบ	16 (4.0)	22 (5.5)	21 (5.3)	38 (9.5)	301 (75.6)	1.53	1.08	ต่ำ
12. ท่านพยายามเสนอความคิดหรือแนวทางแก้ไขปัญหาที่กระทบต่อประชาชนกับผู้นำทางการเมือง	24 (6.0)	55 (13.8)	50 (12.6)	106 (26.6)	163 (41.0)	2.17	1.27	ต่ำ
13. ท่านร้องเรียนปัญหาความเดือดร้อนของท่านให้รัฐบาลรับรู้ โดยผ่านสื่อต่างๆ	14 (3.5)	42 (10.6)	25 (6.3)	79 (19.8)	238 (59.8)	1.78	1.16	ต่ำ
14. ท่านเข้าร่วมกับกลุ่มต่างๆ ในสังคมเพื่อเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาทางการเมืองให้กับรัฐบาล	13 (3.3)	43 (10.8)	21 (5.3)	76 (19.1)	245 (61.6)	1.75	1.16	ต่ำ

ตารางที่ 6 (ต่อ)

(n = 398)

ข้อความ	เป็นประจำ	บ่อยครั้ง	ไม่แน่ใจ	นานๆครั้ง	ไม่เคยเลย	\bar{X}	S.D.	แปลผล
15. ท่านชักชวนผู้อื่นเข้าร่วมกับกลุ่มต่างๆ ในสังคม เพื่อเสนอแนวทางแก้ไข ปัญหาทางการเมืองให้กับ รัฐบาล	21 (5.3)	44 (11.1)	32 (8.0)	81 (20.4)	220 (55.3)	1.91	1.24	ต่ำ
16. ท่านเรียกร้องต่อผู้นำ รัฐบาล เพื่อให้สนองตอบ ต่อความต้องการของท่าน	9 (2.3)	41 (10.3)	35 (8.8)	52 (13.1)	261 (65.6)	1.71	1.13	ต่ำ
17. ท่านคิดว่าการยื่นข้อ เรียกร้องต่อรัฐบาลเป็นการ แสดงความต้องการของ ประชาชนที่ดี	53 (13.3)	89 (22.4)	133 (33.4)	54 (13.6)	69 (17.3)	3.01	1.26	ปานกลาง
18. ท่านบริจาคเงินให้กับ พรรคการเมืองหรือผู้สมัคร รับเลือกตั้งที่ท่านชอบ	3 (0.8)	17 (4.3)	14 (3.5)	26 (6.5)	328 (84.9)	1.29	0.79	ต่ำ
19. ท่านร่วมเดินขบวน คัดค้านกฎหมายที่ไม่ ยุติธรรม	5 (1.3)	14 (3.5)	19 (4.8)	32 (8.0)	328 (82.4)	1.33	0.83	ต่ำ
20. ท่านจะเข้าร่วมประท้วง เมื่อเห็นว่าเจ้าหน้าที่รัฐ ปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ	21 (5.3)	24 (6.0)	83 (20.9)	42 (10.6)	228 (57.3)	1.91	1.22	ต่ำ

ตารางที่ 6 (ต่อ)

(n = 398)

ข้อความ	เป็นประจำ	บ่อยครั้ง	ไม่แน่ใจ	นานๆครั้ง	ไม่เคยเลย	\bar{X}	S.D.	แปลผล
21. ท่านจะชักชวนผู้อื่นเข้า ร่วมประท้วงเมื่อเห็นว่า เจ้าหน้าที่รัฐปฏิบัติหน้าที่ โดยมิชอบ	13 (3.3)	31 (7.8)	72 (18.1)	43 (10.8)	239 (60.1)	1.83	1.17	ต่ำ
22. ท่านไม่เห็นด้วยกับการ ใช้กำลังรุนแรงทาง การเมือง	120 (30.2)	97 (24.4)	74 (18.6)	15 (3.8)	92 (23.1)	3.35	1.52	ปานกลาง
23. ท่านร่วมรณรงค์หาเสียง ให้กับพรรคการเมืองหรือ ผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ท่าน ชอบ	10 (2.5)	38 (9.5)	24 (6.0)	56 (14.1)	270 (67.8)	1.65	1.11	ต่ำ
24. ท่านไปรณรงค์การ ปราศรัยหาเสียงเลือกตั้ง ของ พรรคการเมืองหรือ ผู้สมัครรับเลือกตั้ง	26 (6.5)	68 (17.1)	28 (7.0)	140 (35.2)	136 (34.2)	2.27	1.27	ต่ำ
25. ท่านเป็นสมาชิกพรรค การเมือง	11 (2.8)	8 (2.0)	13 (3.3)	19 (4.8)	347 (87.2)	1.28	0.85	ต่ำ
26. ท่านทำงานให้กับพรรค การเมืองหรือผู้สมัครรับ เลือกตั้งที่ท่านชอบ	10 (2.5)	16 (4.0)	15 (3.8)	19 (4.8)	338 (84.9)	1.34	0.92	ต่ำ

ตารางที่ 6 (ต่อ)

(n = 398)

ข้อความ	เป็นประจำ	บ่อยครั้ง	ไม่แน่ใจ	นานๆครั้ง	ไม่เคยเลย	\bar{X}	S.D.	แปลผล
27. ท่านเข้าร่วมประชุม ทางการเมืองกับพรรค การเมืองที่ท่านชอบ	8 (2.0)	18 (4.5)	16 (4.0)	34 (8.5)	322 (80.9)	1.38	0.91	ต่ำ
28. ท่านระดมเงินทุนเพื่อ สนับสนุนพรรคการเมือง ที่ท่านชอบ	3 (0.8)	10 (2.5)	14 (3.5)	17 (4.3)	354 (88.9)	1.22	0.70	ต่ำ
29. ท่านเป็นผู้สมัครรับ เลือกตั้ง	0 (0.0)	7 (1.8)	10 (2.5)	15 (3.8)	366 (92.0)	1.44	0.53	ต่ำ
30. ท่านเป็นผู้ดำรง ตำแหน่งทางการเมือง	2 (0.5)	4 (1.0)	11 (2.8)	7 (1.8)	374 (94.0)	1.22	0.53	ต่ำ
รวม						2.46	1.10	ปานกลาง

จากตารางที่ 6 พบว่าประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา มีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.46 โดยประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมาที่มีการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.63 รองลงมาคือ การไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล และนายกเทศมนตรีหรือสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.52 การไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.32 ตามลำดับ และประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมาที่มีการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการระดมทุนเพื่อสนับสนุนพรรคการเมือง และการเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองน้อยที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.22 และรองลงมาคือ การเป็น

สมาชิกพรรคการเมือง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.28 และการบริจาคเงินให้กับพรรคการเมืองหรือผู้สมัครรับเลือกตั้ง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.29 ตามลำดับ

ส่วนที่ 5 ผลการทดสอบสมมติฐาน

ส่วนนี้ทำการศึกษาเพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ของครอบครัว อาชีพ ความรู้สึกสัมฤทธิ์ผลทางการเมืองและการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง กับตัวแปรตาม คือ การมีส่วนร่วมทางการเมือง ผลการทดสอบปรากฏดังนี้

สมมติฐานที่ 1 เพศมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

ตารางที่ 7 แสดงการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองจำแนกตามเพศ

(n = 398)

เพศ	ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง			รวม	จำนวน
	ระดับต่ำ	ระดับปานกลาง	ระดับสูง		
ชาย	41.1 (69)	57.1 (96)	1.8 (3)	100.0	168
หญิง	52.2 (120)	47.8 (110)	0.0 (0)	100.0	230

Chi – Square = 8.255 , d.f. = 2 , Sig. = 0.016 * , Cramer's V = 0.144

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 7 ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ค่า Chi – Square ที่คำนวณได้เท่ากับ 8.255 และค่า Sig. เท่ากับ 0.016 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่กำหนดไว้ที่ระดับ .05 และมีค่า Cramer's V เท่ากับ 0.144 นั่นคือ เพศมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยที่เพศและการมีส่วนร่วมทางการเมืองมีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ

สมมติฐานที่ 2 อายุมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

ตารางที่ 8 แสดงการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองจำแนกตามอายุ

(n = 398)

อายุ	ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง			รวม	จำนวน
	ระดับต่ำ	ระดับปานกลาง	ระดับสูง		
ต่ำกว่า 20 ปี	44.8 (13)	55.2 (16)	0.0 (0)	100.0	29
21 - 30 ปี	51.9 (68)	48.1 (63)	0.0 (0)	100.0	131
31 - 40 ปี	43.9 (54)	53.7 (66)	2.4 (3)	100.0	123
41 - 50 ปี	45.7 (37)	54.3 (44)	0.0 (0)	100.0	81
51 - 60 ปี	46.9 (15)	50.0 (16)	3.1 (1)	100.0	32
61 ปีขึ้นไป	50.0 (1)	50.0 (1)	0.0 (0)	100.0	2

Gamma = 0.058 , d.f. = 10 , Sig. = 0.436

จากตารางที่ 8 ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ค่า Gamma ที่คำนวณได้เท่ากับ 0.058 และค่า Sig. เท่ากับ 0.436 ซึ่งมีค่ามากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่กำหนดไว้ที่ระดับ .05 นั่นคือ อายุไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้นจึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 3 ระดับการศึกษาที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ
ประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

ตารางที่ 9 แสดงการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองจำแนกตามระดับการศึกษา

(n = 398)

ระดับการศึกษา	ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง			รวม	จำนวน
	ระดับต่ำ	ระดับปานกลาง	ระดับสูง		
ประถมศึกษา หรือต่ำกว่า	57.9 (22)	42.1 (16)	0.0 (0)	100.0	38
มัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3	63.4 (26)	36.6 (15)	0.0 (0)	100.0	41
มัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6 หรือ ปวช. ปวส./	44.9 (31)	53.6 (37)	1.5 (1)	100.0	69
อนุปริญญาหรือ เทียบเท่า	53.1 (43)	45.7 (37)	1.2 (1)	100.0	81
ปริญญาตรี	40.8 (62)	58.6 (89)	0.6 (1)	100.0	152
ปริญญาโทหรือ สูงกว่า	23.5 (4)	70.6 (12)	5.9 (1)	100.0	17

Gamma = 0.214 , d.f. = 10 , Sig. = 0.002 *

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 9 ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ค่า Gamma ที่คำนวณได้เท่ากับ 0.214 และค่า Sig. เท่ากับ 0.002 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่กำหนดไว้ที่ระดับ .05 นั่นคือระดับการศึกษาที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยที่ระดับการศึกษาและการมีส่วนร่วมทางการเมืองมีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ

สมมติฐานที่ 4 รายได้ของครอบครัวมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

ตารางที่ 10 แสดงการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองจำแนกตามรายได้ของครอบครัว

(n = 398)

รายได้ของครอบครัว	ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง			รวม	จำนวน
	ระดับต่ำ	ระดับปานกลาง	ระดับสูง		
ต่ำกว่า 10,000 บาท	52.7 (106)	46.8 (94)	0.5 (1)	100.0	201
10,001 - 20,000 บาท	46.4 (52)	51.8 (58)	1.8 (2)	100.0	112
20,001 - 30,000 บาท	40.4 (23)	59.6 (34)	0.0 (0)	100.0	57
30,001 บาทขึ้นไป	25.0 (7)	71.4 (20)	3.6 (1)	100.0	28

Gamma = 0.221, d.f. = 6 , Sig. = 0.006 *

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 10 ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ค่า Gamma ที่คำนวณได้เท่ากับ 0.221 และค่า Sig. เท่ากับ 0.006 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่กำหนดไว้ที่ระดับ .05 นั่นคือ รายได้ของครอบครัวมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้นจึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยที่ รายได้ของครอบครัวและการมีส่วนร่วมทางการเมืองมีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ

สมมติฐานที่ 5 อาชีพมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

ตารางที่ 11 แสดงการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองจำแนกตามอาชีพ

(n = 398)

อาชีพ	ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง			รวม	จำนวน
	ระดับต่ำ	ระดับปานกลาง	ระดับสูง		
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	40.4 (61)	57.6 (87)	2.0 (3)	100.0	151
รับจ้าง	46.8 (58)	52.4 (65)	0.8 (1)	100.0	124
ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	46.4 (13)	53.6 (15)	0.0 (0)	100.0	28
เกษตรกร	60.0 (18)	40.0 (12)	0.0 (0)	100.0	30
นักเรียน/นักศึกษา	54.5 (24)	45.5 (20)	0.0 (0)	100.0	44
อื่นๆ	66.7 (14)	33.3 (7)	0.0 (0)	100.0	21

Likelihood Ratio = 10.377 , d.f. = 10 , Sig. = 0.408

จากตารางที่ 11 ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ค่า Likelihood Ratio ที่คำนวณได้เท่ากับ 10.377 และค่า Sig. เท่ากับ 0.408 ซึ่งมีค่ามากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่กำหนดไว้ที่ระดับ .05 นั่นคือ อาชีพไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้นจึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 6 ความรู้สึกสัมฤทธิ์ผลทางการเมืองมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

ตารางที่ 12 แสดงความสัมพันธ์ของความรู้สึกสัมฤทธิ์ผลทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

ตัวแปร	ค่าสถิติ
สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (r)	0.122
ระดับนัยสำคัญ	0.015
จำนวนตัวอย่าง	398

จากตารางที่ 12 ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (r) ที่คำนวณได้เท่ากับ 0.122 และค่า Sig. เท่ากับ 0.015 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่กำหนดไว้ที่ระดับ .05 นั่นคือ ความรู้สึกสัมฤทธิ์ผลทางการเมืองมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยมีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ ประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา มีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองเพิ่มขึ้นเมื่อมีความรู้สึกสัมฤทธิ์ผลทางการเมืองมากขึ้น

สมมติฐานที่ 7 การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

ตารางที่ 13 แสดงความสัมพันธ์ของการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

ตัวแปร	ค่าสถิติ
สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (r)	0.301
ระดับนัยสำคัญ	0.000
จำนวนตัวอย่าง	398

จากตารางที่ 13 ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (r) ที่คำนวณได้เท่ากับ 0.301 และค่า Sig. เท่ากับ 0.000 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่กำหนดไว้ที่ระดับ .05 นั่นคือ การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยมีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ ประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา มีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองเพิ่มขึ้นเมื่อมีการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองมากขึ้น

ข้อวิจารณ์

จากการทดสอบสมมติฐานที่มีทั้งหมด 7 สมมติฐานปรากฏว่าเป็นไปตามสมมติฐานที่ได้ทำการกำหนดไว้ 5 สมมติฐาน และไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ 2 สมมติฐานซึ่งมีข้อวิจารณ์ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 เพศมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

จากการศึกษาพบว่า เพศมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา กล่าวคือ ประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมาที่มีเพศต่างกันมีการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองที่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ จรรย์ (2533) ซึ่งได้ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการปกครองท้องถิ่นในรูปแบบสุขาภิบาล ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างประชาชน ในเขตสุขาภิบาลที่ประธานกรรมการสุขาภิบาลมาจากการเลือกตั้งและประธานกรรมการโดยตำแหน่ง พบว่า ผู้ชายมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่าผู้หญิง และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นุชวดี (2545) ซึ่งได้ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองกับความคิดประชาธิปไตย กรณีศึกษาพนักงานธนาคารทหารไทย จำกัด (มหาชน) ที่ปฏิบัติงานในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า เพศของพนักงานธนาคารทหารไทยมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง และทั้งนี้อาจเป็นผลมาจากการที่คนไทยมีค่านิยมที่ผู้ชายมีความเกี่ยวข้องกับการเมืองการปกครองมากกว่า โดยอาจเกี่ยวข้องข้องกับเรื่องของการตัดสินใจในเรื่องทางการเมืองต่างๆ ซึ่งผู้ชายมีการตัดสินใจที่เด็ดขาดกว่าผู้หญิง ซึ่งผู้ที่ดำรงตำแหน่งทางการเมืองการปกครองส่วนมากเป็นผู้ชาย ในขณะที่ผู้หญิงยังเข้ามามีบทบาทในทาง

การเมืองน้อย ซึ่งส่งผลกระทบต่อสังคม จึงเป็นผลให้มีการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองที่แตกต่างกัน ดังนั้น พอจะสรุปได้ว่า เพศมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

สมมติฐานที่ 2 อายุมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

จากการศึกษาพบว่า อายุไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา กล่าวคือ ประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมาที่มีอายุต่างกันมีการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองที่ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ จิตติญาธร (2542) ซึ่งได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสตรีไทยในเขตบางเขน พบว่า สตรีที่มีอายุที่แตกต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สราวุธ (2543) ซึ่งได้ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า อายุของประชาชนไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะความก้าวหน้าของเทคโนโลยีทางด้านการสื่อสารคมนาคม ทำให้เกิดความสะดวกรวดเร็วในการติดต่อสื่อสารและการคมนาคม ส่งผลให้ประชาชนไม่ว่าจะเป็นกลุ่มอายุเท่าใดก็สามารถรับรู้ข่าวสารหรือข้อมูลเหล่านั้นได้อย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน ดังนั้น พอจะสรุปได้ว่า อายุไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

สมมติฐานที่ 3 ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

จากการศึกษาพบว่า ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา กล่าวคือ ประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมาที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองที่แตกต่างกัน โดยพบว่า ประชาชนที่ได้รับการศึกษาในระดับที่สูงมีแนวโน้มของการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าประชาชนที่ได้รับการศึกษาในระดับที่ต่ำ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นิลุบล (2543) ซึ่งได้ทำการศึกษาการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ

ประชาชนแตกต่างกันตามระดับการศึกษา และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อัจฉรา (2548) ซึ่งได้ทำการศึกษามีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ระดับของการศึกษามีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการเมืองเป็นเรื่องที่อยู่ใกล้ตัวและเกี่ยวข้องกับประชาชนอยู่ตลอดเวลา และการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองส่งผลต่อความเป็นอยู่ของประชาชน ทำให้ประชาชนพยายามที่จะติดตามการเมือง โดยการที่ประชาชนได้รับการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นประกอบกับการได้รับข่าวสารทางการเมืองที่มากขึ้น ทำให้ประชาชนมีข้อมูลและสามารถเข้าใจเรื่องเกี่ยวกับการเมืองมากขึ้น และส่งผลให้ประชาชนได้เข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น ดังนั้น พอจะสรุปได้ว่า ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

สมมติฐานที่ 4 รายได้ของครอบครัวมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

จากการศึกษาพบว่า รายได้ของครอบครัวมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา กล่าวคือ ประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมาที่มีรายได้ของครอบครัวต่างกันมีการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองที่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สราวุธ (2543) ได้ทำการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาล ตำบลปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า รายได้ของประชาชน เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นุชาวดี (2545) ได้ทำการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองกับความคิดประชาธิปไตย โดยศึกษาพนักงานธนาคารทหารไทย (จำกัด) มหาชน ที่ปฏิบัติงานในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ระดับรายได้ของพนักงานธนาคารทหารไทย (จำกัด) มหาชน มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการที่ประชาชนที่มีรายได้ในระดับที่สูง มีโอกาสและเวลาในการรับรู้และสามารถเข้าถึงข่าวสารทางการเมือง ตลอดจนมีโอกาสในการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าประชาชนที่มีรายได้น้อยซึ่งต้องประกอบอาชีพหารายได้เพื่อยังชีพ โดยประชาชนที่มีรายได้น้อยเหล่านี้ใช้เวลาส่วนใหญ่ในการประกอบอาชีพมากกว่าที่จะสนใจการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองทางการเมือง ดังนั้น พอจะสรุปได้ว่า รายได้ของครอบครัวมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

สมมติฐานที่ 5 อาชีพมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

จากการศึกษาพบว่า อาชีพไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา กล่าวคือ ประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมาที่มีอาชีพต่างกันมีการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองที่ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ฐิติญาธร (2542) ซึ่งได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสตรีไทยในเขตบางเขน พบว่า สตรีที่มีอาชีพที่แตกต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อัจฉรา (2548) ซึ่งได้ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า อาชีพไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการที่สภาพแวดล้อมและช่วงระยะเวลาในการทำงานของประชาชนนั้นไม่ได้เกี่ยวข้องกับการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง อาทิ ผู้ที่ประกอบอาชีพประมงซึ่งอาจจะต้องออกทะเลเพื่อจับสัตว์น้ำในเวลากลางคืนและพักผ่อนในเวลากลางวัน ในขณะที่อาชีพข้าราชการซึ่งต้องปฏิบัติงานในเวลากลางวันและพักผ่อนในเวลากลางคืน แต่เนื่องจากเทคโนโลยีที่ทันสมัยในปัจจุบัน ทำให้ประชาชนมีโอกาสได้รับรู้ข่าวสารทางการเมืองและสามารถเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองได้ในทุกที่และทุกช่วงเวลา ดังนั้น พอจะสรุปได้ว่า อาชีพไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

สมมติฐานที่ 6 ความรู้สึกสัมฤทธิ์ผลทางการเมืองมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

จากการศึกษาพบว่า ความรู้สึกสัมฤทธิ์ผลทางการเมืองมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา กล่าวคือ ประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมาที่มีความรู้สึกสัมฤทธิ์ผลทางการเมืองต่างกันมีการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองที่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิโรจน์ (2537) ซึ่งได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการมีสมรรถนะทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของครูสังคมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุดรธานี พบว่า การมีสมรรถนะทางการเมืองมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ มาโนชญ์ (2542) ซึ่งได้ทำการศึกษาการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนอัสสัมชัญ

พาณิชยการ พบว่า การมีความรู้สึกสัมฤทธิ์ผลทางการเมืองต่างกันจะมีการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน โดยพบว่า นักเรียนที่มีความรู้สึกสัมฤทธิ์ผลทางการเมืองต่ำ มีการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่านักเรียนที่มีความรู้สึกสัมฤทธิ์ผลทางการเมืองสูง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะจากการที่ในปัจจุบันประชาชนมีการรับรู้ข่าวสารและการได้รับการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น ทำให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องทางการเมืองมากขึ้น ประชาชนได้เข้าใจถึงสิทธิ เสรีภาพและหน้าที่ของตน ว่าตนมีสิทธิเสรีภาพและหน้าที่อย่างไรบ้าง ทำให้ประชาชนมีความรู้สึกสัมฤทธิ์ผลทางการเมืองแล้วจึงเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง ดังนั้น พอจะสรุปได้ว่า ความรู้สึกสัมฤทธิ์ผลทางการเมืองมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

สมมติฐานที่ 7 การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

จากการศึกษาพบว่า การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา กล่าวคือ ประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมาที่มีการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองต่างกันมีการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองที่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อสิตรา (2540) ซึ่งได้มีการทำการศึกษากการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในท้องถิ่น ศึกษาเฉพาะกรณีสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า การรับรู้ข่าวสารด้านการเมืองมีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีการรับรู้ข่าวสารด้านการเมืองต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองต่างกัน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นุชชาติ (2545) ซึ่งได้ทำการศึกษากการมีส่วนร่วมทางการเมืองกับความคิดประชาธิปไตย กรณีศึกษาพนักงานธนาคารทหารไทย จำกัด (มหาชน) ที่ปฏิบัติงานในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า การรับรู้ข่าวสารของพนักงานธนาคารทหารไทย มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเนื่องจากในยุคปัจจุบัน ซึ่งเป็นยุคที่เทคโนโลยีมีการพัฒนาอย่างกว้างขวางและไม่หยุดยั้ง ข้อมูลข่าวสารจึงเป็นสิ่งสำคัญ โดยเฉพาะข่าวสารทางการเมืองซึ่งเป็นข่าวสารที่ส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชน การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของประชาชน ทำให้ประชาชนสามารถเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองได้ โดยหากประชาชนมีการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองในระดับที่สูงหรือได้รับอยู่เป็นประจำ ก็จะมีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงไปด้วย ดังนั้น พอจะสรุปได้ว่า การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมาและปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 398 คน เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยและใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลแล้วนำข้อมูลไปทำการประมวลผล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชาย ร้อยละ 42.2 เพศหญิง ร้อยละ 57.8 อายุไม่เกิน 20 ปี ร้อยละ 7.3 อายุ 21-30 ปี ร้อยละ 32.9 อายุ 31-41 ปี ร้อยละ 30.9 อายุ 41-50 ปี ร้อยละ 20.4 อายุ 51-60 ปี ร้อยละ 8.0 อายุ 61 ปีขึ้นไป ร้อยละ 0.5 ระดับการศึกษาาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า ร้อยละ 9.5 ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1- 3 ร้อยละ 10.5 ระดับมัธยมศึกษา ปีที่ 4 – 6 หรือปวช. ร้อยละ 17.3 ระดับปวส./อนุปริญญาหรือเทียบเท่า ร้อยละ 20.4 ระดับปริญญาตรี ร้อยละ 38.2 ระดับปริญญาโทหรือสูงกว่า ร้อยละ 4.3 รายได้ของครอบครัวต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท ร้อยละ 50.5 รายได้ 10,001-20,000 บาท ร้อยละ 28.1 รายได้ 20,001-30,000 บาท ร้อยละ 14.3 รายได้ 30,001 บาทขึ้นไป ร้อยละ 7.0 ประกอบอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 37.9 อาชีพรับจ้าง ร้อยละ 31.2 อาชีพธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย ร้อยละ 7.0 อาชีพเกษตรกร ร้อยละ 7.5 อาชีพนักเรียน/นักศึกษา ร้อยละ 11.1 อาชีพอื่นๆ ร้อยละ 5.3

ความรู้สึกล้มลุกผลทางการเมือง

ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา มีระดับความรู้สึกล้มลุกผลทางการเมืองในระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.82 โดยประชาชนมีความรู้สึกที่รัฐบาลต้องตอบสนองความต้องการของประชาชนมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.32 และประชาชนมีความรู้สึกที่ว่าข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่เคยให้ความสนใจความคิดเห็นของประชาชนน้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.69

การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง

ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา มีการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองผ่านสื่อประเภทต่างๆ ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.16 โดยประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา มีการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองผ่านสื่อโทรทัศน์มากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.67 และรับรู้ผ่านสื่ออื่นๆ น้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.76

การมีส่วนร่วมทางการเมือง

ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา มีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.46 โดยประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา มีการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.63 และประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา มีการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการระดมทุนเพื่อสนับสนุนพรรคการเมือง และการเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองน้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.22

ผลการทดสอบสมมติฐาน

จากการทดสอบสมมติฐานที่กำหนดไว้ 7 ประการ ปรากฏผลดังนี้

1. เพศมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้
2. อายุไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้
3. ระดับการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขต อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้
4. รายได้ของครอบครัวไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนใน เขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้
5. อาชีพไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้
6. ความรู้สึกสัมฤทธิ์ผลทางการเมืองมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ ประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้
7. การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ ประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 14 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

ตัวแปรอิสระ	ค่านัยสำคัญทางสถิติ	ผลการทดสอบ	
		เป็นไปตามสมมติฐาน	ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน
1. เพศ	0.016*	✓	
2. อายุ	0.436		✓
3. ระดับการศึกษา	0.002*	✓	
4. รายได้ของครอบครัว	0.006*	✓	
5. อาชีพ	0.408		✓
6. ความรู้สึกสัมฤทธิ์ผลทางการเมือง	0.015*	✓	
7. การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง	0.000*	✓	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย เรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยขอเสนอข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะบางประการ ดังนี้

1. จากผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่าเพศชายมีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับที่สูงกว่าเพศหญิง ซึ่งแม้ว่าในปัจจุบันนี้ เพศหญิงจะเข้ามามีบทบาททางการเมืองการปกครองมากขึ้นตามสภาพการเปลี่ยนแปลงของโลก อีกทั้งยังได้รับหลักประกันจากกฎหมายรัฐธรรมนูญที่บัญญัติให้สิทธิของชายและหญิงให้มีความเท่าเทียมกัน แต่เนื่องจากค่านิยมของคนไทยที่มองว่าเรื่องทางการเมืองเป็นเรื่องของผู้ชาย เป็นสาเหตุสำคัญให้เพศหญิงยังไม่ได้รับการยอมรับในการมีส่วนร่วมทางการเมืองเท่าที่ควร ดังนั้น รัฐบาลควรให้การสนับสนุนองค์กรที่รณรงค์เกี่ยวกับสิทธิสตรี โดยให้การส่งเสริมและอุดหนุนทั้งในด้านงบประมาณและบุคลากร ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีให้มากขึ้น

2. โดยจากผลการวิจัยในครั้งนี้ พบว่าระดับการศึกษาของประชาชนที่มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับต่างๆ นั้น มีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่อยู่ในระดับปานกลางก่อนไปทางระดับต่ำ ทั้งที่ส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างมีระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรี ทั้งนี้ นักเรียน นิสิตนักศึกษา เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้ว ก็ยังไม่มีความเข้าใจในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอย่างเพียงพอ ซึ่งส่งผลให้พลเมืองเหล่านี้มิได้มีส่วนร่วมทางการเมืองเท่าที่ควร ดังนั้น หน่วยงานที่ดูแลเกี่ยวกับด้านการศึกษาควรที่จะปลูกฝังแนวคิดทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยที่ถูกต้องให้กับเด็กโดยเริ่มตั้งแต่ระดับประถม มัธยม ตลอดจนระดับอุดมศึกษาและส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนเหล่านี้ได้มีส่วนร่วมทางการเมืองให้มากขึ้น โดยอาจให้มีการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยในการเรียนการสอนให้มากขึ้น เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับการเมืองการปกครองที่ถูกต้อง ตลอดจนการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมความรู้และสร้างจิตสำนึกในประชาธิปไตยให้นักเรียน และนิสิตนักศึกษาที่จะกลายมาเป็นพลเมืองของชาติต่อไปในอนาคต

3. โดยจากผลการวิจัยในครั้งนี้ พบว่าประชาชนได้มีการติดต่อกับนักการเมืองหรือผู้นำทางการเมืองอยู่ในระดับที่ต่ำ อาทิ การร้องเรียนปัญหาความเดือดร้อนของตนให้รัฐบาลรับรู้ เป็นต้น ซึ่งรัฐบาลควรจะหาช่องทางที่ประชาชนสามารถที่จะติดต่อรัฐได้โดยสะดวกและเป็นช่องทางที่ทำให้ประชาชนมีความเชื่อมั่นว่าปัญหาของตนจะได้รับการแก้ไขและความช่วยเหลือจากรัฐอย่างแน่นอน เช่น การจัดเจ้าหน้าที่ของรัฐให้เข้าไปพบปะเยี่ยมเยียนประชาชนทุกเดือนเพื่อรับทราบปัญหาที่กำลังเกิดขึ้นในท้องถิ่นนั้นๆ และแก้ปัญหาในเบื้องต้น หากเป็นปัญหาใหญ่ๆ เกินกำลังของท้องถิ่นก็ให้เป็นหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร(ส.ส.)ในพื้นที่นั้นๆ ในการนำปัญหานั้นเข้าประชุมในสภาผู้แทนราษฎรเพื่อหาทางแก้ไขต่อไป

4. โดยจากผลการวิจัยในครั้งนี้ พบว่าประชาชนได้มีการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองกับพรรคการเมืองในระดับที่ต่ำ อาทิ การไปรณรงค์การปราศรัยเลือกตั้งของพรรคการเมืองหรือผู้สมัครรับเลือกตั้ง การเป็นสมาชิกพรรคการเมือง การทำงานให้กับพรรคการเมือง เป็นต้น ซึ่งในส่วนของพรรคการเมืองควรจะประชาสัมพันธ์ถึงกิจกรรมทางการเมืองของตนให้ประชาชนได้รับรู้มากขึ้น เพื่อที่จะทำให้ประชาชนได้รับทราบและมีความเข้าใจถึงกิจกรรมทางการเมืองของพรรคการเมือง ตลอดจนเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองที่พรรคการเมืองได้จัดขึ้นด้วย

5. การมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้นเป็นสิ่งสำคัญในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย ทั้งนี้การพัฒนาประชาธิปไตยจะเกิดขึ้นได้นั้น การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจะต้องเป็นไปอย่างถูกต้องและแท้จริง โดยประชาชนนั้นจำเป็นที่จะต้องรับรู้และเข้าใจถึงสิทธิ เสรีภาพ และหน้าที่ของตนที่มีต่อสังคม ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส มีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับปานกลางก่อนไปทางระดับต่ำ ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประชาธิปไตย ดังนั้น เจ้าหน้าที่และหน่วยงานของรัฐ องค์กรเอกชน ตลอดจนประชาชนทั่วไป มีหน้าที่ในการสร้างจิตสำนึกและทัศนคติที่ดีในการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนให้มากขึ้น โดยให้ประชาชนเห็นถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมืองว่ามีความสำคัญอย่างไร มีประโยชน์อย่างไร และประชาชนควรจะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบใด โดยเฉพาะจากกระแสโลกาภิวัตน์ โลกไร้พรมแดน ข้อมูลข่าวสารจึงมีความจำเป็นและมีความสำคัญในการใช้ชีวิตประจำวันมากขึ้น โดยมีสื่อมวลชนเป็นผู้มีบทบาทในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารให้กับประชาชน ดังนั้น ความถูกต้อง เทียบตรง และเสรีภาพในการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนจึงเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่งในยุคปัจจุบัน เพราะเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาถึงตัวแปรตัวอื่นๆอีก เพื่อจะทำให้ทราบว่าตัวแปรใดอีกบ้างที่จะเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน
2. ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมโดยเน้นในเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบไม่เป็นทางการ เช่น การยื่นข้อเรียกร้อง การชุมนุมประท้วง การเดินขบวนประท้วง เพื่อจะทำให้ทราบว่าประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบนี้มากน้อยเพียงใด
3. ควรมีการศึกษาถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาสเปรียบเทียบกับประชาชนในเขตพื้นที่อื่นๆ
4. ควรมีการศึกษาถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองในกลุ่มอื่นๆที่มีความแตกต่างไปจากกลุ่มประชาชน เช่น ข้าราชการ นิสิตนักศึกษา เป็นต้น

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

เกษม อุทยานิน. 2516. รัฐศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.

โกวิท วงศ์สุรวัฒน์. 2548. หลักรัฐศาสตร์. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

_____. 2548. การเมืองการปกครองไทย : หลายมิติ. พิมพ์ครั้งที่ 2. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

โกวิทย์ คุณรัตน์. 2541. การกล่อมเกลางานการเมืองของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในสังคมเมืองและสังคมชนบท : กรณีศึกษาเปรียบเทียบโรงเรียนมงฟอร์ตวิทยาลัย อำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่ และโรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

คณศ กลิ่นสุคนธ์. 2543. การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเทศบาล : ศึกษาเฉพาะกรณี เทศบาลที่เปลี่ยนแปลงฐานะมาจากสุขาภิบาล พ.ศ.2542ในจังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

จรูญ สุภาพ. 2514. หลักรัฐศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.

_____. 2519. ระบบการเมืองเปรียบเทียบ (ประชาธิปไตย, เผด็จการ) และหลักวิเคราะห์การเมืองแผนใหม่. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.

จรัญ จงสวัสดิ์. 2533. การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการปกครองท้องถิ่นในรูปแบบสุขาภิบาล : ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างประชาชนในเขตสุขาภิบาลที่ประธานกรรมการสุขาภิบาลมาจากการเลือกตั้งและประธานกรรมการโดยตำแหน่ง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- จันทนา สุทธิจารี. 2544. การมีส่วนร่วมของประชาชน. ใน อมร รักษาสัตย์. (บรรณาธิการ). การเมืองการปกครองของไทย ตามรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: สมาคมรัฐธรรมนูญเพื่อประชาชน.
- จิตรา พรหมชุติมา. 2541. รายงานการวิจัยเรื่องพฤติกรรมการเลือกตั้งของประชาชนในชุมชนแออัดในกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จินตนา คล้ายศรี. 2544. การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองและพฤติกรรมลงคะแนนเสียงเกี่ยวกับพรรคไทยรักไทยของผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- จิราพร บุญพร. 2539. การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย : ศึกษาเฉพาะกรณีครูประถมศึกษา อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- จำเนียร ช่วงโชติ และ คณะ. 2515. จิตวิทยาการรับรู้และเรียนรู้. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ซัช กิจธรรม. 2544. ความเป็นมาและพัฒนาการของระบอบประชาธิปไตยแนวสากล. ใน อมร รักษาสัตย์. (บรรณาธิการ). การเมืองการปกครองของไทย ตามรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: สมาคมรัฐธรรมนูญเพื่อประชาชน.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. 2544. เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. กรุงเทพมหานคร: เทพนิมิตการพิมพ์.
- จิตติญาธร ผ่องพันธ์. 2542. ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสตรีไทยในเขตบางเขน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ณรงค์ สีนสวัสดิ์. 2518. จิตวิทยาการเมือง. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- ณรงค์ศักดิ์ บุญยามาศิก. 2536. อิทธิพลของการระดมคน และจิตลักษณะที่มีต่อการเข้ามีส่วนร่วม
ทางการเมือง. ปรินญาณิพนธ์, สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์.
- นวลศิริ เปาโรหิตย์. 2532. จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาจิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์,
มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- นิลุบล ใจอ่อนน้อม. 2543. การเปิดรับข่าวสารทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมือง
ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นุชาวดี อิศรภักดี. 2545. การมีส่วนร่วมทางการเมืองกับความคิดประชาธิปไตย : กรณีศึกษา
พนักงานธนาคารทหารไทย จำกัด (มหาชน) ที่ปฏิบัติงานในเขตกรุงเทพมหานคร.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- บุญธรรม กิจปริดาบริสุทธ์. 2547. ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 8.
กรุงเทพมหานคร: จามจรีโปรดักท์.
- บุญเรียง ขจรศิลป์. 2533. การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS.
กรุงเทพมหานคร: ฟิสิกส์เซ็นเตอร์การพิมพ์.
- ประนอม สโรชมาน. 2524. จิตวิทยาทั่วไป. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว. 2523. ข่าวสารทางการเมืองของคนไทย. กรุงเทพมหานคร: คณะกรรมการวิจัย
แห่งชาติ.
- พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว และ สายทิพย์ สุดดีพันธ์. 2526. ข่าวสารทางการเมืองของคนไทย.
กรุงเทพมหานคร: เจ้าพระยาการพิมพ์.

- พฤทธิสถาน ชุมพล, ม.ร.ว. 2535. ระบบการเมือง : ความรู้เบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. 2540. ระบบการเมือง : ความรู้เบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มานิชญ์ จารุชัยมนตรี. 2542. การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนอัสสัมชัญ
พาณิชยการ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- โยธิน คັນสนยุท และคณะ. 2533. จิตวิทยา. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- วรทัศน์ วานิชอังกูร. 2534. การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่นไทยมุสลิม : ศึกษา
เฉพาะกรณีใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิโรจน์ เพ็ชรพัฒนรัฐ. 2537. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของครูสังคมศึกษา
สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วิสุทธิ โปธิแทน. 2519. ความคิดเกี่ยวกับการให้ความรู้ในทางการเมืองเพื่อการมีส่วนร่วมในทาง
การเมืองที่มีประสิทธิภาพในประเทศไทย. รัฐศาสตร์สาร (3 สิงหาคม 2519): 5.
- วัลลภ ลำพาย. 2534. ความรู้สึกสัมฤทธิ์ผลทางการเมืองและความสนใจทางการเมืองของ
ข้าราชการไทย : ศึกษาเฉพาะกรณีข้าราชการกรมส่งเสริมสหกรณ์ส่วนกลาง. สารนิพนธ์
ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศราวุธ ศรีประเสริฐ. 2543. การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบล
ปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ศุภวัช มีบุญธรรม. 2547. การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิต
นักศึกษา : ศึกษากรณีนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท,
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สมจิตร สุวรรณมุกข์. 2526. ความรู้สึกสัมฤทธิ์ผลทางการเมืองและความสนใจทางการเมืองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนคลองท่อมราษฎร์รังสรรค์ อำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่. สารนิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สรวงสุดา พูลเจริญ, ร้อยเอกหญิง. 2542. การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย : ศึกษากรณีคนตาบอด. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สิทธิรัตน์ มานิตกุล. 2539. การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของข้าราชการสำนักงานสภาพัฒนาการเมืองแห่งชาติ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สิทธิพันธ์ พุทธหูน. 2531. ทฤษฎีพัฒนาการเมือง. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

สุจิต บุญบงการ. 2534. การพัฒนาการเมืองของไทย : ปฏิสัมพันธ์ระหว่างทหาร สถาบันทางการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุชา จันทน์เอม. 2540. จิตวิทยาทั่วไป. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพมหานคร: บริษัทโรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด.

สุชาติ เวโรจน์. 2521. ความรู้สึกสัมฤทธิ์ผลทางการเมืองและความสนใจทางการเมือง. สารนิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สุปानी สนธิรัตน์, อารี เพชรสุด, พวงเพชร วัชรอยู่, วิภา ภักดี, เสาวภา วัชรกิตติ, บัวทอง สว่างโสภาค, ศรินภา จามรมาน, จำรอง เงินดี และบังอร ชินกุลกิจนิวัฒน์. 2541. จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพมหานคร: เนติกุลการพิมพ์.

- สุวิทย์ จันแข่ง. 2547. การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบล
จระเข้เผือก อำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท,
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เสน่ห์ นนทโชติ. 2524. การสื่อสารทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนใน
ชุมชนชนบท อำเภอลำปาง จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- อรุณี พัฒนผลสุขุม. 2547. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน
ที่อาศัยอยู่ในเขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์.
- อสิตรา รัตตะมณี. 2540. การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณี
สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเมือง จังหวัดละเซิงเทรา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท,
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อเนก จงบัณทิตย์. 2537. การมีส่วนร่วมทางการเมืองกับประสิทธิภาพในงานของพนักงาน
ธนาคารออมสิน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อัจฉรา เกษสมเกียรติ. 2548. การมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชนในองค์การ
บริหารส่วนตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์
ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- Almond, G.A. and B. Powell. 1966. **Comparative Politics : A Development Approach.**
Boston: Little, Brown and Company.
- _____. 1976. **Comparative Politics Today.** Boston: Little, Brown and Company.
- _____. 1980. **Comparative Political Today : A World View.** Boston: Little, Brown &
Company.

Almond, G.A. and S. Verba. 1965. **The Civic Culture : Political Attitudes and Democracy in Five Nations**. Boston: Little Brown.

Barber, J. D. 1969. **Citizen Politics : An Introduction to Political Behavior**. Chicago: Markham Publishing.

Campbell, A. 1954. **The Voter Decides**. Evanston: Row & Peterson.

Campbell, A., P.E. Converse, W.E. Miller and D.E. Stokes. 1960. **The American Voter**. New York: John Wiley & Son.

Chaples, E. A. 1976. Political Efficacy and Political Trust. **Politics**. 7 (March 1976): 77.

Dahl, R. 1961. **Who Governs? Democracy and Power in an American City**. New Haven: Yale University Press.

Dewey, J. 1967. **Democracy and Education**. The United States of America: littlefield, Adam & Co.

_____. 1980. **Comparative Politics Today : A World View**. Boston: Little, Brown and Company.

Easton, D. 1979. **A Framework for Political Analysis**. Chicago: University of Chicago Press.

Easton, D. and J. Dennis. 1967. The Child's Acquisition of Regime Norm : Political Efficacy. **American Political Science Review**. (16 March 1967) : 25 – 38.

_____. 1969. **Children in the Political System : Origin of Political Legitimacy**. New York: Mcgraw Hill Inc.

Hilgard, E.R. and G.H. Bower. 1960. **Theories of Learning**. New York: Appleton Crofts.

Huntington, S.P. and J.M. Nelson. 1976. **No Easy Choice : Political Participation in Developing Countries**. Cambridge: Harvard University Press.

Milbrath, L.W. 1965. **Political Participation**. Chicago: Rama McNally & Co.

Milbrath, L.W. 1971. **Political Participation**. New York: University of Buffalo Press.

Milbrath, L.W. and M.L. Goel. 1977. **Political Participation : How and Why Do People Get Involved in Politics**. Chicago: Rand McNally.

Mill, T.H. 1967. **The Sociology of Small Groups**. New York: The Free Press.

Nie, N.H. and S. Verba. 1975. Political Participation. I.F. Greenstien and W.P. Nelsen, **Handbook Political Science : Non Government Politic**. Reading, Massasusette: Addison Wesley.

Prewitt, K. 1968. Political Efficacy. **International Encyclopedia of The Sciences**. (14 July 1968): 226.

Pye, L. 1968. **Politics, Personality and Nation-Buiding : Burman's Search for Identity**. New Haven: Yale University Press.

Schramm, W. 1971. The Nature of Communication between Humans. Wilbur Schramm and Donald F. Robert. (ed.). **The Process and Effect of Mass Communication**. Urbana: University of Illinois Press.

Verba, S., N. Norman and K. Jae-on. 1978. **Paticipation and Political Equality**. New York: Cambridge University Press.

Weiner, M. 1971. **Political Participation: Crisis of The Political Process, in L. Binder and others, Crises and Sequences in Political Development.** New Jersey: Princeton University Press.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสอบถามการวิจัย

แบบสอบถาม

เรื่อง

ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

นายวีรพัชร พุดทอง

นิสิตปริญญาโท ภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ อันเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาระดับปริญญาโท มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ข้อมูลที่ท่านตอบจะนำไปใช้ เพื่อการศึกษาวิจัยเท่านั้น จึงขอความกรุณาท่านโปรดตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 : เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 : เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลเกี่ยวกับความรู้สึกสัมฤทธิ์ผลทางการเมือง

ส่วนที่ 3 : เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง

ส่วนที่ 4 : เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถาม

เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ○ หรือในช่องว่างที่ตรงกับข้อเท็จจริงหรือ
ความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ส่วนที่ 1 : ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ ชาย หญิง
2. อายุ
 - ไม่เกิน 20 ปี 21 – 30 ปี
 - 31 - 41 ปี 41 – 50 ปี
 - 51 - 60 ปี 61 ปีขึ้นไป
3. ระดับการศึกษา
 - ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า
 - มัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3
 - มัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6 หรือ ปวช.
 - ปวส. / อนุปริญญาหรือเทียบเท่า
 - ปริญญาตรี
 - ปริญญาโทหรือสูงกว่า
4. รายได้ของครอบครัวต่อเดือนโดยประมาณ
 - ไม่เกิน 10,000 บาท
 - 10,001 – 20,000 บาท
 - 20,001 – 30,000 บาท
 - 30,001 บาทขึ้นไป
5. อาชีพ
 - รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ รับจ้าง
 - ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย เกษตรกร
 - นักเรียน/นักศึกษา อื่น ๆ

ส่วนที่ 2 : ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้สึกลักษณะผลกระทบทางการเมือง

ข้อความ	เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่ เห็น ด้วย	ไม่ เห็น ด้วย ยิ่ง
1. การเมืองเป็นเรื่องใกล้ตัว เราต้องเกี่ยวข้องกับการเมืองเสมอ					
2. รัฐบาลต้องตอบสนองความต้องการของประชาชน					
3. ท่านทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองได้ โดยการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง					
4. ข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่เคยให้ความสนใจความคิดเห็นของประชาชน					
5. ท่านสามารถรวมกลุ่มกันคัดค้านต่อต้านการตัดสินใจของรัฐบาลได้ในทุกๆเรื่อง					
6. เรื่องการเมืองการปกครองเป็นสิ่งที่ประชาชนทั่วไปควรสนใจติดตามอยู่เสมอ					
7. ประชาชนไม่สามารถเข้าไปมีอิทธิพลในการกำหนดนโยบายของรัฐบาล					
8. เรื่องการเมืองเป็นเรื่องของนักการเมืองประชาชนทั่วไปไม่จำเป็นต้องเข้าใจ					
9. การวิพากษ์วิจารณ์การทำงานของรัฐบาลในทุกเรื่อง เป็นสิ่งที่ไม่ควรกระทำ					
10. ผลการออกเสียงลงประชามติของประชาชนเป็นเพียงการแสดงความต้องการของประชาชน ไม่ใช่เรื่องสำคัญที่รัฐบาลต้องนำมาพิจารณา					
11. การเปลี่ยนรัฐบาลมีผลต่อความเป็นอยู่ของประชาชน					

ข้อความ	เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่ เห็น ด้วย	ไม่ เห็น ด้วย ยิ่ง
12. การทำประชาพิจารณ์ เป็นการแสดงความคิดเห็นของประชาชนและรัฐบาลต้องรับฟัง					
13. ข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ทางการเมืองของรัฐมิได้เป็นผู้ปกครอง แต่มีฐานะเป็นเพียงผู้รับใช้ประชาชน					
14. ท่านมีสิทธิแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานของรัฐบาล					

ส่วนที่ 3 : ข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง

คำชี้แจง : ภายในหนึ่งสัปดาห์ท่านได้รับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อเหล่านี้หรือไม่ เพียงใด

ประเภทของสื่อ	ได้รับ (จำนวนวัน/สัปดาห์)				ไม่ได้รับ
	ทุกวัน	4-6 วัน	2-3 วัน	1 วัน	
1. วิทยุ					
2. โทรทัศน์					
3. หนังสือพิมพ์					
4. นิตยสารหรือวารสาร					
5. อินเทอร์เน็ต					
6. การพูดคุยกับบุคคลต่างๆ					
7. อื่นๆ					

ส่วนที่ 4 : ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ข้อความ	เป็น ประจำ	บ่อย ครั้ง	ไม่ แน่ใจ	นานๆ ครั้ง	ไม่ เคย เลย
1. ท่านติดตามข่าวสารความเคลื่อนไหวทางการเมือง					
2. ท่านติดตามการทำงานขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น (อบจ. , อบต. , เทศบาล)					
3. ท่านไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง สส.					
4. ท่านไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกอบจ. และ นายก อบจ.					
5. ท่านไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง สท. และ นายกเทศมนตรี หรือ สมาชิกอบต. และนายกอบต.					
6. ท่านคิดว่าการเลือกตั้งนั้นเป็นเรื่องยุ่งยาก					
7. ท่านพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่อง การเมืองกับผู้อื่น					
8. ท่านหลีกเลี่ยงที่จะพูดคุยถึงเหตุการณ์ชุมนุมประท้วง ที่ อ.ตากใบ จ.นราธิวาส					
9. ท่านรู้สึกว่าการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง โดยการส่งข้อความ (SMS) ไปตามรายการโทรทัศน์ เป็นเรื่องไร้สาระ					
10. ท่านชักชวนให้ผู้อื่นไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง (สส. , สว. , อบจ. , อบต. , เทศบาล)					
11. ท่านติดสติกเกอร์พรรคการเมืองที่ท่านชอบ					
12. ท่านพยายามเสนอความคิดหรือแนวทางแก้ไขปัญหา ที่กระทบต่อประชาชนกับผู้นำทางการเมือง					
13. ท่านร้องเรียนปัญหาความเดือดร้อนของท่าน ให้รัฐบาลรับรู้ โดยผ่านสื่อต่างๆ					
14. ท่านเข้าร่วมกับกลุ่มต่างๆ ในสังคมเพื่อเสนอแนว ทางแก้ไขปัญหาทางการเมืองให้กับรัฐบาล					

ข้อความ	เป็น ประจำ	บ่อย ครั้ง	ไม่ แน่ใจ	นานๆ ครั้ง	ไม่ เคย เลย
15. ท่านชักชวนผู้อื่นเข้าร่วมกับกลุ่มต่างๆ ในสังคม เพื่อเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาทางการเมืองให้กับรัฐบาล					
16. ท่านเรียกร้องต่อผู้นำรัฐบาล เพื่อให้สนองตอบต่อความต้องการของท่าน					
17. ท่านคิดว่าการยื่นข้อเรียกร้องต่อรัฐบาล เป็นการแสดงความต้องการของประชาชนที่ดี					
18. ท่านบริจาคเงินให้กับพรรคการเมืองหรือผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ท่านชอบ					
19. ท่านร่วมเดินขบวนคัดค้านกฎหมายที่ไม่ยุติธรรม					
20. ท่านจะเข้าร่วมประท้วงเมื่อเห็นว่าเจ้าหน้าที่รัฐปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ					
21. ท่านจะชักชวนผู้อื่นเข้าร่วมประท้วงเมื่อเห็นว่าเจ้าหน้าที่รัฐปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ					
22. ท่านไม่เห็นด้วยกับการใช้กำลังรุนแรงทางการเมือง					
23. ท่านร่วมรณรงค์หาเสียงให้กับพรรคการเมืองหรือผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ท่านชอบ					
24. ท่านไปรับฟังการปราศรัยหาเสียงเลือกตั้งของพรรคการเมืองหรือผู้สมัครรับเลือกตั้ง					
25. ท่านเป็นสมาชิกพรรคการเมือง					
26. ท่านทำงานให้กับพรรคการเมืองหรือผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ท่านชอบ					
27. ท่านเข้าร่วมประชุมทางการเมืองกับพรรคการเมือง					
28. ท่านระดมเงินทุนเพื่อสนับสนุนพรรคการเมืองที่ท่านชอบ					
29. ท่านเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง					
30. ท่านเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง					

ภาคผนวก ข
ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

ตารางผนวกที่ ข 1 ค่าความเชื่อมั่นของความรู้สึกลักษณะพฤติกรรมทางการเมือง

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
EFF1	50.2667	37.0299	.6285	.8147
EFF2	50.2667	37.2368	.4189	.8242
EFF3	50.1000	38.3690	.3158	.8304
EFF4	51.7333	34.1333	.5402	.8161
EFF5	51.0000	36.5517	.3400	.8328
EFF6	50.0000	39.0345	.3174	.8296
EFF7	51.2333	35.6333	.4238	.8258
EFF8	50.2667	33.9954	.6651	.8061
EFF9	50.6333	33.4816	.6446	.8070
EFF10	50.7000	32.7690	.7288	.7999
EFF11	50.1667	39.6609	.3014	.8303
EFF12	50.3000	39.2517	.3256	.8292
EFF13	50.6333	37.6195	.4313	.8235
EFF14	50.3333	37.6782	.4669	.8218

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0

N of Items = 14

Alpha = .8319

ตารางผนวกที่ 2 ค่าความเชื่อมั่นของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
PART1	69.2667	154.4092	.3716	.8654
PART2	70.5333	147.5678	.4809	.8626
PART3	68.7000	159.3897	.3080	.8670
PART4	68.9667	154.0333	.3223	.8671
PART5	68.8000	157.8207	.2527	.8681
PART6	69.0000	157.2414	.2564	.8682
PART7	70.2000	154.0276	.2886	.8686
PART8	69.2667	156.3402	.2875	.8675
PART9	68.9333	157.0299	.3565	.8658
PART10	69.7667	154.3230	.2467	.8708
PART11	71.9667	156.1023	.3388	.8661
PART12	71.4333	148.7368	.4418	.8639
PART13	71.9667	150.8609	.7166	.8588
PART14	71.7000	149.6655	.7875	.8574
PART15	71.6667	147.9540	.6494	.8582
PART16	71.9000	152.5069	.5084	.8622
PART17	70.6000	153.9724	.2982	.8682
PART18	72.1333	153.4989	.6713	.8609
PART19	71.9667	153.8264	.4757	.8632
PART20	71.2333	151.6333	.3886	.8653

ตารางผนวกที่ ข 2 (ต่อ)

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
PART21	71.2333	148.1851	.4605	.8633
PART22	70.1000	152.7138	.2619	.8714
PART23	71.5667	150.9437	.5311	.8614
PART24	70.7333	152.9609	.3491	.8665
PART25	72.2000	157.2000	.6094	.8638
PART26	72.0667	154.0644	.5125	.8627
PART27	72.1000	154.3000	.5999	.8619
PART28	72.1000	155.6103	.5705	.8629
PART29	72.2667	160.8230	.4873	.8669
PART30	72.3000	161.1828	.6055	.8671

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0

N of Items = 30

Alpha = .8687

ประวัติการศึกษาและการทำงาน

ชื่อ – สกุล : นายวีรพัชร พุดทอง
วัน เดือน ปีที่เกิด : 19 ธันวาคม พ.ศ. 2524
สถานที่เกิด : จังหวัดนครศรีธรรมราช
ประวัติการศึกษา : ปริญญาตรี: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (พ.ศ. 2543-2547)